

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

1 ¹Jesucristo ìyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáalíacawa Dios ìwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide. ²Yái Jesucristoca, yáté ìyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise. ³Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi ìyéerica cà míirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníiricaté macáita. ⁴Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái ìyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi ìwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca. ⁵Yái Jesucristoca imàacaca wáalíacawa ìyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri iriculé. Yàanàacaté aléi èeri iriculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmita quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùulianá nía. Satanás càmitaté idé imawèniadaca íichawa Jesucristo.

⁶Néeseté idècunitàacá Jesucristo ìyaca cháí èeri irìcu, néenialíté ìyaca asìali Dios ibànùericaté íipidenéeri Juan el Bautista. ⁷Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalicuise, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàacaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náalíacaténáwa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idécanáamité néemiaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. ⁸Yái Juanca càmitaté amalá imànica

wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali, yái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. ⁹Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náalíacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri iriculé.

¹⁰Yái báisiiri Tàacásica íipidenéerica Jesucristo yèepunícatéwa cháí èeri irícu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama cháí èeri irícuíríca, càicáaníta èeri mìnanaí càmítaté náalíawa cawinácaalíni, càmíta nacái cayába naicácani. ¹¹Jesucristo yàanàacaté aléi èeri irículé idàbéericaté irípináwa, néese níái wenàiwica Jesucristo imàníiyéicaté càmítaté nataida cayábani.

¹²Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía. ¹³Dios yéenibeca nía, quéwa càmíta càide iyúwa wenàiwica imàníiná yéenibewa, càmíta nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmíiri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníiná. Dios yeedácáita nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴Yái báisiiri Tàacásica íipidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri irículé, yá yèepunícatéwa iyúwa asialí. Yá yèepunícatéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáisewa, icàlidéeri nacái abéerita yái báisiiri tàacásica. Wadéca waicáca máiníiri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníseeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios Iirica, yái Jesucristoca. ¹⁵Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníiri iyúni Jesucristo iináwaná ìwali. Juan íimaca: “Yácata nucàlidéericatécué pirí ìwali núumacaalíté áiba máiníiri cachàinica nuícha yàanàanápínaté núamirícubàa. Cachàiníirica nuíchani, ìyacáináaté bàalutésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, íimaca yái Juanca.

¹⁶Máiní cayábéeri íiwitáise, yái Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái. ¹⁷Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténáté càide iyúwa Dios ichùulianá nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisiiri iyú. ¹⁸Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yái Dios Iiri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, cáininéerica

Dios iicáca; yái Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíaca Wáaniri Dios ìwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise iyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹Bàaluté Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese judío íiwacanánái ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irícu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íibaidéeyéica templo irícu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemiawa Juan cawinácaalíni. ²⁰Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíiri iyú. Iimaca nalí:

—Càmita Mesías núaquéi, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca —íimaca yái Juanca. ²¹Néese nasutáca néemiawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná píá? ¿Profeta Elíassica píá yàanèrica àniwa càide iyúwaté áiba profeta íimáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmita núa yái —íimaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanái íimáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíiri —íimaca yái Juanca. ²²Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná píá? Iwàwacutá wáalíacawa machacàníiri iyú wacàlidacaténá nalíni, níái ibànùèyéica wía. ¿Càiná píimaca pìwaliwa? —náimaca irí. ²³Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yái asíali icàlidéerica nalí cachàiníiri iyúni, manacúali yùucubàa càináwàiri, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçúise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí machacàníiri àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yái Juanca. ²⁴Níái wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonái ibànùacaté nía. ²⁵Yá nasutáca néemiawa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías píá, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí nacái profeta Elías píá, yàanèrica àniwa, càmicaalí nacái profeta píá Dios ibànùèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés íimáaná wàawirináimi irí, néese, ¿cáná píbautizá wenàiwica? —náimaca. ²⁶Juan íimaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa ìyaca pèewi áiba càimíricuéca píalía ìwali. ²⁷Yàanàaca núamiricubàawa. Máini cachàiníiri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèripináca; nuicáca núawawa

càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmfiri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani —íimaca yái Juanca.

²⁸Càité Juan icàlidaca nalíni aléera íipidenácataléca Betania, iyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹Néeseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan íimaca Jesús ìwali: “iPiicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yùuwichèeripinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnánái ibáyawaná ìwalfíse! ³⁰Nudéca nucàlidacuéca pírí iináwaná ìwali núumacaalítécué pírí: ‘Aiba yàanàpinácawa núamirìcubàawa, yácata cachàiníri nuícha, iyacáinaté bàaluité nupíchawáise ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué pírí. ³¹Núa nacái càmítaté nualía càiríinácaalíni, yái Dios ibànuèeripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàaca nubautizácatená wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinámi nálía naicácani”, íimaca yái Juanca.

³²Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricúacawa chènuniise càiride iyúwa unùcu iicácanáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali. ³³Néese càmítàacáwa nualíawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèerica núa nubautizáanápíná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricúacawa iyamáacawa abéeri asialí ìwali, yásí píalíacawa yácata yái ibànuèeripináca Espíritu Santo wenàiwicanái írí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca níawa, ibautizácatená náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càì íimaca nulí yái Diosca. ³⁴Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios íimáanáté nulí ìwali, íná nucàlidacué pírfíni, Dios Iiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵Néeseté mapisáináami àniwa, Juan el Bautista iyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa. ³⁶Juan iicáca Jesús yéepunícawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénái íríwa:

—iPiicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalfísewa! —íimaca yái Juanca.

³⁷Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemiaca Juan íimáaná nálí, yá nàacawa Jesús yáamísewa. ³⁸Néese Jesús iwènúa iicáidaca nálí, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nálí:

—¿Càinásicué piwàwa? —íimaca nalí. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? —náimaca irí. ³⁹Néese Jesús íimaca nalí:

—Wàacué waicáca —íimaca nalí. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénácaalí iya. Yá nayamáacawa yáapicha yátè èerica déecucáiná èeri a las cuatrotá táica nàanàacaalíté néré.

⁴⁰Abéeri néená íipidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista íimáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica. ⁴¹Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés íimaca Simón irí:

—Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —íimaca yái Andrésca. ⁴²Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá íimaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siúcade numàaca píipidená Cefas (íimáanáca Pedro griego itàacái iyú) —íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu cáli néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá íimaca Felipe irí:

—Aquialé, pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴Yái Felipe Betsaida iyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái iyacataléca. ⁴⁵Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe íimaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái asiali profeta Moisés itànèericaté iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica —íimaca. ⁴⁶Néese Natanael íimaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret iyacàlená irìcu —íimaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe íimaca irí:

—Aquialé, pìaca piicácani —íimaca. ⁴⁷Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús íimaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéerica machacànfiiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichiwáida áibanái —íimaca yái Jesúsca. ⁴⁸Néese Natanael íimaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidéená píalía nùwali? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía pìyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —íimaca yái Jesúsca. ⁴⁹Néese Natanael íimaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios lirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! —íimaca. ⁵⁰Jesús íimaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácáita pírí nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiníwanái —íimaca yái Jesúsca. ⁵¹Jesús íimaca nacái:

—Péemiacué cayába, áibaalípiná piicápiná capiraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yàasu ángelnái namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asiali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

Una boda en Caná de Galilea

2 ¹Néesetécáwa máisibáaná èeri irícu, abéeri asiali icásàacawa áiba yàcalé irícu ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa iyaca fiesta néré. ²Néese Jesús iyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacatená waicáca náapicha fiesta. ³Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca. ⁴Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáiwana yàanà —íimaca yái Jesúsca. ⁵Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùulianácué pía —úumaca. ⁶Nàyacaté néré seis namanùbaca catùa manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacatená naliculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, iwàwacutácáiná judíonái imànica culto nacáiri náibacatená nàasuwa, nacáapi nacáíwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacatená Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catùa manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú náalimá nacái napuníacawa. ⁷Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéeyéica néré:

—Pipuníadacué níái catùa úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuníadaca nía macáita, àta catùa inùma nérénama. ⁸Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedácué achúmanamata catùa irícuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacatenáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuéricatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanácaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéeyéica néré náalíacawa ìwali napuníadacáinaté catùa yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa yái

asiali wàlisàiri cáinuca imàníricaté matrimonio. ¹⁰Yá fiesta íiwacali íimaca írí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapiná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapiná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidèniaca yái cayábéeri yáwanái àta siuca nacáide —íimaca.

¹¹Yái cayábéeri wawàsi Jesús imànírica nalí Caná ìyacàlená néré Galilea yàasu cáli íinata, yácata idàbáanéeri cayábéeri imànírica càmfírca wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí ííwítáise chènuniíséeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiníwanái.

¹²Néese cáwa Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba èeritasica.

Jesús purifica el templo

¹³Néennialíté mawiénica judíonái yàasu culto íipidenéeri Pascua wawàwalicaténá càinacaalíté iyú Dios iwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén ìyacàlená néré. ¹⁴Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé, yá íicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pìrái wenàiwica írí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios írí nabáyawaná ìwalísewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiacaténá náicha plata. ¹⁵Néese Jesús iwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, nàasu pìrái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli íinatalé, yá nacái itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama. ¹⁶Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái iwéndéeyéica unùcu: —iPitécué yái yàasusi templo íicha! iPíacué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèricaté Dios Iiri inùmalicuise cuyàluta Salmos írìcu. Iimacaté: “Máiní báawa nuicáca yái namànínáca báawéeri wawàsi piasu templo írìcu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawéeri máinícáiná cáinináca nuicáca picapèe”, íimacaté yái Dios Iirica. ¹⁸Néese abénaméeyéi judío íiwacanánái ibàlùèyéicawa néeni náimaca Jesús írí:

—iCanáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená ícha! Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi càmfírica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidènìaca Dios íiwitáise —náimaca. ¹⁹Jesús íimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploca, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri iricuwa —íimaca yái Jesúsca. ²⁰Néese níái judío íiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri irícu —náimaca irí.

²¹Quéwa Jesús itàanícate ìyaca ìwaliwata iyúwa templo. ²²Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ínáté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèricaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³Idècunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicácaténá náapicha judíonái yàasu culto Pascua, yáté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí, naicácáinaté Jesús imànica yái càmfírica wenàiwica idé imànica. ²⁴Quéwa Jesús yáalíacawa càmita neebáida itàacái báisíiri iyú yáalíacáiná macáita náiwitáise. ²⁵Càmítate iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáalíacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

Jesús y Nicodemo

3 ¹Iyacaté fariseo íipidenéeri Nicodemo, abéeri judío íiwacanánái yéená máiníiri cáimiétacanáca. ²Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanícate ná yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náalíacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáalíacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápiná wía. Càì wáalíacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái càmfírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pimàníiná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca. ³Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáaliacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca. ⁴Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Càinásica béeri asìali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yáatúa idèericuléwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —íimaca yái Nicodemoca. ⁵Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idàbáanéeri yàawiría úni nacáiri yèewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadènìacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápíná nía. ⁶Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idèniaca iináwa cháí èeri iricuíríca, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idèniaca Espíritu Santo. ⁷Píalimáida péemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi númérica pirí: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, càì númaca pirí. ⁸Péemìa comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemíaca cáuli isàna quéwa càmita píalíawa síisáanácaalí yàawa yái cáulica. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píalíacawa càinácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadènìacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —íimaca yái Jesúsca. ⁹Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —íimaca. ¹⁰Jesús íimaca irí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinámi, ¿cáná càmita píalíawa ìwali yái númáanáca? ¹¹Péemìa cayábani, wataánica ìwali yái wáliérica ìwali, wacàlidacué nacái piríni, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida wataacái. ¹²Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca cháí èeri irìcu, néese, ¿càinásicué píalimá peebáidaca nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca chènuniré?

¹³“Canáca áiba nuícha cháí èeri irìcu ìyéericaté chènuniré icàlidacaténá càinácaalí iyáaná néré, abéerita núa yái iricuèricatéwa chènuníise, núa asìali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica. ¹⁴Péemíacáwa comparación: Bàaluité madécaná wàawirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àpináí yaamíacáinaté nía manacúali yùucubàa càináwàiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwaná bronce imànicaná. Néeseté Moisés imichàidaca àapi yéenáiwaná àicu cáaléeri ìwali yéewanápínaté macáita wenàiwica

naicáidaca irí, níai àapi yaamiyéicaté. Naicáidacaalíté yéenáiwánási irí, yáté cáuca nía iculále fícha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imichàidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asiali Dios néeseérica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí. ¹⁵Càita Dios imàacapiná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutaacái càmita náucawa Dios fícha càiripináta, néese nadènìaca nacáucawa càmfiri imáalàawa Dios yáapicha —íimaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

¹⁶“Máiní cáinináca Dios iicáca macái èeri mìnanaí íná càì imànica nalí: ibànùaca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái càmita náucawa Dios fícha càiripináta, néese nadènìaca nacáucawa càmfiri imáalàawa Dios yáapicha. ¹⁷Càmicáináté Dios ibànùa Iiriwa aléi èeri irìculé yùuwichàidacatená èeri mìnanaí nabáyawaná ìwalíise. Néese Dios ibànùacaté Iiriwa iwàsàacatená nía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

¹⁸“Càmìta Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái. Quéwa Dios idéca fínáidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmfíyéica yeebáida Dios Iiri itàacái, yái Dios Iirica abéerita, càmicáiná neebáidani. ¹⁹Dios idéca fínáidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmfíyéica yeebáida Dios Iiri itàacái. Péemìa comparación: Yái Dios Iiri ìyaca càide iyúwa camalási cháì èeri irìcu, imàaquéeri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yáasáidaca wenàiwicanái irí cabáyawanáca nía. Quéwa níai èeri mìnanaí càmfíyéica yeebáida Dios Iiri itàacái casímáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmita cayába naicá Dios Iiri yáasáidéerica cabáyawanáca nía. ²⁰Péemìa comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàníyéica ibáyawanáwa càmita nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanái naicáca yái báawéerica namànírica, càita nacái cawinácaalí càmfíyéica yeebáida Dios Iiri itàacái báawaca naicáca Dios Iiri manuísíwata, náuca nacái náichawani, ipíchaná yáasáidaca áibanái iicá nabáyawaná. ²¹Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica báisíiri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanái iicáca macáita namànírica yéewacatená áibanái náalíacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²²Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli fínatalé. Yá wàyaca néeni máisibáwanái èeri. Yá Jesús

imàacaca wabautizáca wenàiwicanái, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. ²³Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba úni. Ináté wenàiwica yàanàaca néré. Yá Juan ibautizáca nía. ²⁴Càité imànica ipíchawáiseté romanonái icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé.

²⁵Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénái, abéeri judío nacái nadàbaca natàaníca nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú, ìwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanái, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica. ²⁶Iná Juan yéewáidacalénái yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asiali iyéericaté píapicha abémàalé Jordán inanába ícha, yái picàlidéericaté walí ìwali, siùca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécáténá nía —náimaca. ²⁷Néese Juan íimaca nalí:

—Dios imàacaca walí íbaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, íná yéewa wáalíacawa Dios idéca imàacaca cachàinírica nuíchani, yái Jesúsca. ²⁸Bàaluité péemiacuéca nucàlidáanáté nalí machacàníiri iyúni càmiirita Mesías núa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, núumacatécué pirí núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé. ²⁹Péemiacué comparación: Asiali yeedácaalí yàacawéetúapínáwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itànica casímáiri iyú náapicha. Néese yái asiali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máiní casímáica yéemiaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica íináidacawa yàacawéeriná ìwaliwa mànacàu yàanàacáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapichawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía. ³⁰Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíniná cachàinicáiná nuícha càiripínátani —ímaca yái Juanca.

El que viene de arriba

³¹Juan el Bautista íimaté nacái: “Yái Dios líri yàanèrica chènuníise, yácata cachàiníiri náicha canánama. Quéwa núa, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica iyáaná, nùyaca cháí èeri irícu càide iyúwa asiali iyáaná meedá, nucàlida nacái ìwali yái wawàsi Dios imàaquéerica núalíacawa ìwali cháí èeri irícu. Quéwa yái Dios líri yàanèrica chènuníise, yácata cachàiníiri náicha canánama. ³²Icàlida

nacái iwali yái iiquéerica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yeebáidéeyéica itàacái. ³³Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàaníca báisfiri iyú. ³⁴Yái Jesús Dios ibànuerica itàaníca Dios inùmaliçuise, Dioscáiná idéca yàaca irí Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisanà Espíritu Santo Jesús íicha. ³⁵Cáinináca Wáaniri Dios iicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icùanápíná macáita. ³⁶Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, idènìaca icáucawa càmiiri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí càmiirica iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca càmiiri imáalàawa, néese yùuwichàpinácawa manuísíwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

Jesús y la mujer de Samaria

4 ¹⁻²Néeseté fariseonái náalíacawa Jesús idènìaca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista íicha: Náalíacaté nacáiíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista íicha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía. ³Jesús yáalíacawa fariseonái íináídacawa caluéri iyú iwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli íicha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli íinatalé. ⁵Iná yàanàaca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar iyacàlená néré Samaria yàasu cáli íinata. Yái yàcaléca iyaca mawiénita Jacob yàasu cáli irí, yái cálica Jacob yèericaté ìiri iríwa íipidenéericaté José. ⁶Iyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri iríçuise úni íipidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàaca néré chamálèeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utàwi nacáiri irí, yái nàisèerica iríçuise úni. Wàanàacaté néré batéwacaalíté machacànica èeri. ⁷⁻⁸Néese wàacawa yàcalé irículé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapínáwa. Néese inanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùanàaca uisàacaténá úni. Yá Jesús íimaca ulí:

—Pìa nuira úni —íimaca ulí.

⁹Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa iríçuise úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:

—Píacata judíosàiri, ¿caná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca. ¹⁰Néese Jesús íimaca ulí:

—Càmita pialíawa iwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica imànica pírí. Càmita nacái pialíawa cawinácaalí núa, núa isutéerica píicha úni. Pialíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca pírí cáuri únitá —íimaca yái Jesúsca. ¹¹Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca pírí úni yàalu peedácatená úni, máini depuíwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni? ¹²Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèeripiná iricuíse úni. Yeedácatáicaté ìirapínáwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasica cachàiníiri wàawirimi Jacob íicha? —úumaca. ¹³Néese Jesús íimaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìiréyéica yái única ìyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa. ¹⁴Quéwa cawinácaalí ìiréerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapínácawa mamáalàacata iwàwalicu yàacaténá irí icáuca càmíiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca. ¹⁵Uái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pía nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuisàaca úni àniwa —úumaca. ¹⁶Jesús íimaca ulí:

—Pìa pimáidaca piacawéeriwa. Pité néeseni —íimaca yái Jesúsca. ¹⁷Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni canáca pinìri. ¹⁸Pidéca pidèniaca cinco namanùbaca pinìrináwa, yá pidéca piúcaca píichawa macáita nía. Asìali pìyéerica yáapicha càmíirita pinìri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisíiri iyúni —íimaca yái Jesúsca. ¹⁹Néese úái inanáica idécanáami uémíacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuíse. ²⁰Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuíri dúli ínata, quéwa piacué judíoca, píimacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén ìyacàlená néenibàata —úumaca. ²¹Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemíaca nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué piapíná Wániri Dios icàaluíniná, quéwa càmítacué iwàwacutápiná pianàaca aléi dúli ínatalé, càmítacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén ìyacàlená ìriculé. ²²Piacué samaritanoca càmítacué pialía Dios iwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios iwali yái wèerica icàaluíniná, yácáiná judíosàiricani yái iwasèeripínaca wenàiwica Dios

yàasu yùuwichàacáisi íicha. ²³Quéwa máini mesúnamáita, siùca èeri nacái, cawinácaalí báisiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapiná icàaluíniná báisiiri iyú manúsíwata macái nawàwalicuésewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná. ²⁴Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irìcuírca íná càmita idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalicuésewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná báisiiri iyú macái nawàwalicuésewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca. ²⁵Néese úái inanáica úumaca:

—Núaliacawa Mesías yàanàanápina (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripiná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáaliacaténá wéemíaca cayába —úumaca. ²⁶Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàanírica píapicha —íimaca yái Jesúsca.

²⁷Idécanacáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús irí itàanicáiná inanái yáapicha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemíawani íná canáca wéená isutéeri yéemíawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapicha. ²⁸Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé iriculé. Yá úumaca wenàiwicanái irí:

²⁹—Aquialécué, piicá abéeri asialiquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí? —úumaca. ³⁰Néese namusúacawa yàcalé iricuése, yá nàacawa Jesús yàatalépiná. ³¹Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnaná nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús íicha wawàsi manúsíwata. Yá wáimaca irí:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca. ³²Quéwa Jesús íimaca walí:

—Nudènia nuyáapináwa áibata càmiírnicuéca píalíawa ìwali —íimaca yái Jesúsca. ³³Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapiná? —wáimaca. ³⁴Quéwa Jesús íimaca walí:

—Casíimáipináca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáalàidaca numànica yái íibaidacalésica Dios ichùulièricaté numànica, càide iyúwacué casíimáiná píá pidécanáamicué piyáaca piyáacaléwa. ³⁵Péemíacué

comparación: Picácué píima piríwáaca: ‘Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needácataléta bànacalé iyacaná’, picácué píima. Núumacué pirí, piicácué macáita níái wenàiwicaca yàanèyèica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapíná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná. ³⁶Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipíná, càipíná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani iicácáiná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái needápiná nalíwa nacáucawa càmiiri imáalàawa. Péemlàcué comparación: Bànacalé fiwacali ichùuliaca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápiná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica ibànacaalí ituíná, yásí casímáipínácani áiba fibaidéeri yáapicha yeedéeripíná iyacanási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbáanéeri yàawiría wenàiwicanáí irí, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casímáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íbaidéeyéica nulí. ³⁷Báisíta iyaca càide iyúwa comparación ímáaná watàacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica ibàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanáí áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni’, ímaca yái comparaciónca. ³⁸Càita nacái nudéca nubànùacuéca pía piwènúadáanápiná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanáí yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái ibànacatalécaté. Càide iyúwa comparación ímáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca ibànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanáí áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnanáí irí nuináwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néese cué piwènúadapíná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnanáica. Yásí piwacáidacué nulí níawa nùasunáipíná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni —ímaca yái Jesúsca.

³⁹Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níái iyéeyéica yàcalé irícu iyéerica Samaria yàasu cáli íinata. Uumaca nalí: “Ídéca icàlidaca nulí macáita nudéena numànica”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios ibànùèripínácaté nalí. ⁴⁰Ináté níái samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápináwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri. ⁴¹Yá madécaná

áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemiácáiná icàlidáaná nalíni. ⁴²Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Siùca weebáidaca Jesús itàacái càmfírira abé pitàacái ìwalíise, néese wadéca wéemiaca itàacái. Yá wáaliácawa báisíiri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yái iwasèeripináca èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³Néeseté idécanáami Jesús ìyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli íicha, yá idàbaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná. ⁴⁴Jesús íimacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yái itàaníirica Dios inùmalicuíise, càmita nacái naicácani cáimiétaquéri iyú. ⁴⁵Jesús yàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái iyéeyéica néeni natàidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáináaté Jerusalén ìyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, íná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imàníiricaté néenibàa, yái càmfírira áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré íipidenácatelé Caná, Galilea yàasu cáli íinatalé imàacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé íipidenácatelé Capernaum ìyaca mawiénita Caná ìyacàlená irí. Iyacaté Capernaum ìyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máiníiri cachàinica íibaidéerica rey irí, yái reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica ìiri. ⁴⁷Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemiacanacáita Jesús íináwaná ìwali yàanàanaté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli íicha, yá yàaca iicáca Jesús. Isutáca Jesús íicha wawàsi yàanápináwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwéeri yéetácawa. ⁴⁸Néese Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yái càmfírira wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéericuéca píináidacawa piicáidaca nulí —íimaca yái Jesúsca. ⁴⁹Quéwa gobierno yàasu wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuìri yéetácawa —íimaca. ⁵⁰Néese Jesús íimaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa íicha —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépináwa. ⁵¹Néese mawiénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irícuíse náipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—iCayábaca piirica! iCáucáani! —náimaca. ⁵²Néese isutáca yéemíawa nía càinácaalíté hora irícu idé mecuní ichàbacawa ícha. Yá náimaca irí:
—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa ícha —náimaca.

⁵³Néese yáaniri yáaliacawa hora iwali, yáta horaca Jesús íimacatáicata irí: “Cáuca piirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha”, càité íimaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenanái yáapichawa.

⁵⁴Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imánírica, yái camírica wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús sana al paralítico de Betzata

5 ¹Néeseté àniwa judíonái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená irícu, íná Jesús yàacawa néré àniwa. ²Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abéeri úni yàalu manuírí náiquéericaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inùma irí, abéeri inùma ípidenéeri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuíríca ípidenéeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itéesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi. ³Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irícu mawiénita úni yàalu manuírí irí. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruýyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá naliacawa cáli íinata natuíyàacaténá úni icusúanicawa. ⁴Yácáiná áibaalíté ángel iricùacawa chènuníise yèewiàacaténá úni. Néese cawinácaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricùacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica. ⁵Néese iyaca cáuláiquéeri asíali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacaténi treinta y ocho camuí. ⁶Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinatéwa iináwaná iwali yái cáuláiquéerica yùuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús íimaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —íimaca yái Jesúsca. ⁷Yái cáuláiquéerica íimaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápiná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiríata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —íimaca. ⁸Néese Jesús íimaca irí:

—Pimichàawa. Pichùnìa pialubáíwa, pìanáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁹Yáta cayábaca yái asíalica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idàbaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùnìacani sábadò irícu judíonái iyamáidacatáicawa. ¹⁰Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siùca sábadu wayamáidacatáicawa, íná càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pìalubáíwa —náimaca. ¹¹Néese yái asiali íimaca nalí:

—Yáara ichùnièrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica. ¹²Néese nasutáca néemiawani:

—¿Cawiná ichùulia pichùnìaca pìalubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pirí? —náimaca. ¹³Quéwa yái asiali càmita yáalíawa cawinácaalíni yái ichùnièricatèni madécanácáiná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa íicha. ¹⁴Néesezáwa Jesús yàanàaca yái asialica templo irìcu. Yá Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába. Idéca cayábaca pía uláicái íicha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵Néese yái asiali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùnièricatèni. ¹⁶Iná níái judío íiwacanánáica nàuwideca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata ichùnièricatèni wenàiwica sábadu irìcu judiónái iyamáidacatáicawa. ¹⁷Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íibaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸Iná níái judío íiwacanánáica máini cachàiníwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicàceni ichùnièricatèni wenàiwica sábadu irìcu judiónái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹Néeseté Jesús íimaca judío íiwacanánái irí: “Péemiàcué cayábani, núaqueí Dios Iri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuiquéerica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànírica, càita nacái numànica, núa Dios Irica. ²⁰Cáininácáiná Núaniri Dios iicáca núa, íná yáasáidaca nulí macáita yái imànírica. Yáasáidapiná nacái nuicá wawàsi cachàiníwanái, imàaqueeripinácué píináidacawa piicáidaca nulí. ²¹Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáná wenàiwica yéetácáisi íicha yàacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Irica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idèniaca icáucawa. ²²Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidánápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidánápiná naináwaná

ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica. ²³Ídé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica nàaca nucàaluíniná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíniná. Cawinácaalí wenàiwica càmíirica yàa nucàaluíniná, càmita nacái nàaca Núaniri Dios icàaluíniná, yái ibànuèrica núa.

²⁴“Péemiacué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábèeri iyú, yeebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idèniaca siúcáise de icáuca càmíiri imáalàawa, yá iyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Iná càmita iwàwacutápiná nuémíaca áibanái icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíte imàni ibáyawanáwa, iyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi íicha, idèniacáiná siúcáise de icáuca càmíiri imáalàawa. ²⁵Péemiacué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéeyéi icáuca càmíiri imáalàawa néemianápiná nutàacái. Yá néemíaca nàyaca nutàacái siúca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, nadèniápiná nacáuca càmíiri imáalàawa Dios yáapichawa. ²⁶Càide iyúwa Núaniri Dios idènianá ichàiniwa yàcaténá nacáuca càmíiri imáalàawa, càita nacái idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca càmíiri imáalàawa. ²⁷Núaniri Dios idéca ichùullíaca nucàlidaca èeri mìnánái iináwaná nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asáli Dios néeséerica. ²⁸Picácué píínáidawa máini càulenéericani yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí, yácáiná áiba èeriwa macáita yéetéeyéimiwa néemiápiná nutàacái, núa Dios Iirica, numáidacaalípiná níawa. ²⁹Néemiacaalípiná numáidáaná nía, yásí namichàacawa càliculíi irìcuíse. Cawinácaalí imàníyéicaté cayábèeri, namichàapínáacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí imàníyéicaté ibáyawanáwa, namichàapínáacawa nàuwichàacaténáwa càiripínáta”, íimaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰Jesús íimacaté judío íiwacanánái irí: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicanái iináwaná ìwali nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùullíaná. Nucàlidapíná nacái naináwaná ìwali machacàníiri iyú nùuwichàidáanápíná níawa, càmíicáiná numàni càide iyúwa nuwàwáaná. Néese numànica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èeri irìculé. ³¹Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa

máiníná cachàinica nùatá, yásí yéewaná piyúunáidacuéca canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. ³²Quéwa ìyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá nùaliacawa icàlidacaté nùwali báisíiri iyú. ³³Pibànùacatécué wenàiwica nasutácaténáté néemiawa Juan el Bautista cànínacaalíté ìimaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíiri iyú. ³⁴Quéwa càmíiri máiní iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanáí itàacái. Nucàlidacáitacué pírí ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewanápinácué peebáidaca nutàacái nuwasàcaténácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ³⁵Péemiacué comparación: Juan ìyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéricawa, icànéeri wenàiwicanáí ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalácaténácué píiwitáise piyáanápinácué machacàníiri iyú. Yáté achúma èerita casímáicatécué piwàwa péemiaca Juan itàacái. ³⁶Quéwa iyaca áiba wawàsi cawèníiri Juan itàacái íicha. Yái numàníirica càmíirica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùullianá numànica, yácata yáasáidaca báisíiri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa. ³⁷Núaniri Dios, yái ibànùerica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanáí itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáináté natànàaca itàacái, éwitacué càmíicáaníta píalimá péemiaca Núaniri Dios itànica, càmítacué nacái píalimá piicácani. ³⁸Quéwa càmítacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànùericatécué píirí, càmíicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asìali Dios ibànùerica. ³⁹Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanáí itànèericaté Dios inùmalicúise piyúunáidacáinácué piyapínaca càiripínata ìwalíise yái péewáidáanáuécawa meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali. ⁴⁰Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmíta piwàwa peebáidaca nulí pidènìacaténácué picáucawa càmíiri imáalàawa Dios yáapicha.

⁴¹“Càmíta nucutá mamáalàacata wenàiwicanáí naicáanápiná núa càiride iyúwa máiníirica cachàinica cháí èeri írìcu. ⁴²Núaliacuéca nuicá píiwitáise. Yá nùaliacawa càmítacué cáininá piicáca Dios. ⁴³Núaniri Dios idéca ibànùacuéca nua píatalé, quéwa càmítacué pitàida nua cayába, càmítacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenácué yàanà icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái íicha. ⁴⁴Càmítacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténácué naicáca pía. Càmítacué piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténácué casímáica iicáca pía. ⁴⁵Picácué

piináidawa nucháawàanápínacué piináwaná ìwali Núaniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuéca piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi pibáyawaná ìwalicué, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ⁴⁶Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Quéwa càmitacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíiri iyú. Báisícaalicué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacáitá Moiséscaíná itànàacaté nuináwaná ìwali. ⁴⁷Quéwa càmitacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, íná càmita nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínacuéca piri”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

6 ¹Nésetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, áibaalí íipidenéri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. ²Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénácaalí yàawa, naicácáinaté imànica madécaná yái càmfírìca wenàiwica idé imànica ichùnìacaténá cáuláiquéeyéi. ³Néese Jesús yàacawa dúli íinatalé, yá yáawinacawa wáapicha wía yéewáidacaléca. ⁴Mawiénìcaté Pascua yàasu èeri judíonái imànicatáicaté yàasu cultowa máiníiri iwàwacutácawa nalí íipidenéri Pascua. ⁵Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèyécawa yàatalépiná. Iná Jesús íimaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawènìaca nayáapíná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —íimaca yái Jesúsca. ⁶Jesús isutáca yéemìawani yáalímáidacaténá iicáwa Felipe, yáalíacaténáwa càinácaalí Felipe íináidáanáwa, Jesúscaíná yáalíacatéwa càinácaalí imàníinápínaté wàacaténá wenàiwica iyáapíná. ⁷Néese Felipe íimaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapíná. Ewita wadènìacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri iwènìcatái, càicáaníta caná yéewanáwa wawènìaca pan cayába yáaliméeripíná wàaca nayáatá, ibatàa púubanamáanápínátá —íimaca. ⁸Néese abéeri wéená, wía yéewáidacaléca, íipidenéri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹—Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imìdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca. ¹⁰Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùuliacué náawinacawa canánama —íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái. ¹¹Néese Jesús yeedáca níai panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacùaca wenàiwicanái iríni, níai yáawinéeyéicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imèdecaná yáapicha, yá wawacùaca nalíni, càinácaalíté imanúica nawàwa nayáaca. ¹²Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéenáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa — íimaca yái Jesúsca. ¹³Iná wàaca weedáca pan yéenáimi imàaquéericawa, yá wapuníadaca doce namanùbaca mapíiri pan yéenáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan íicha. ¹⁴Níai wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái càmiíríca áiba wenàiwica idé imànica, íná náimaca nalíwáaca:

—Báisíta yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi ìwali yàanèeripinacaté aléi èeri iriculé —náimaca. ¹⁵Quéwa Jesús yáalíacawa nawàwáaná náibàacani cachàiníiri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icùanápiná nía, íná Jesús yàacawa náicha dúli íinatalé ìyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicúa wàacawa Galilea icalisaniná néré. ¹⁷Néese wawàlùacawa barca iriculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calisa íicha wàanàacaténá Capernaum ìyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càmiírítàacá yàanà wàatalé. ¹⁸Néese manúiri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùa wía cachàini. ¹⁹Néese máadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníiriwa úni inàniacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmicáiná wáalía waicàcani. ²⁰Quéwa Jesús íimaca walí:

—iNúaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca walí. ²¹Néese casíimáiri iyú weedáca Jesús barca iriculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²²Mapisáita àniwa níai manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéeyéicaté abéemàalé Galilea icalisaniná íicha nawàwacaté nacutáca Jesús.

Náalfacawa càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcaca iyéericaté néeni. ²³Quéwa abenaméeyéi wenàiwica Tiberias iyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca irìcu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Dios irí cayábéeri. ²⁴Néese wenàiwicanái càmicáináté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca irìculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum iyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵Idécanáamité nàanàaca abémàalé calisa ícha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pìanàa aléi? —náimaca. ²⁶Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Péemìacué cayába, càmitàacáwa pialía péemìaca càinácaalí ímáaná yái numànírica càmíirita áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacàsi ìwalínápiná meedá. ²⁷Picácué máini cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri irìcu imáalàapínacáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawèníirica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca càníiri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripínacuéca pírí, núa asialí Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténacué picáuca càníiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca. ²⁸Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca. ²⁹Jesús ímaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuerica —ímaca yái Jesúsca. ³⁰Néese nasutáca néemiawani:

—¿Càiríiná wawàsi áiba wenàiwica càníiri idé imànica pimàníripíná waicá yéewanápiná weebáidaca pitàacái? ¿Càinásica píalimá pimànica? ³¹Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos irìcu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníise èeri imanùbaca nayáapíná’, càì profeta itànàacaté Moisés iináwaná ìwali —náimaca. ³²Jesús ímaca nalí:

—Péemìacué cayába, Moisés càmitaté yàa nayáapíná pan chènuníiséeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siùcáisede

yàacué piri yái báisíri yàacàsi chènuníisérica. ³³Núacata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuéca piri, núa iricuèricawa chènuníise, yá nùaca nacáuca càmfíri imáalàawa níai èeri mìnanaíca —íimaca yái Jesúsca. ³⁴Néese nasutácani:

—Uwé, pia wayáa yái yàacàsica mamáalàacata —náimaca. ³⁵Jesús íimaca nalí:

—Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanái icáuca càmfíri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri iricuíri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macàlacué nacái piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuíbanáicuéca piwàwa Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica càmfíyéica máapi, càmfíyéi nacái macàla iwàwa. ³⁶Quéwa nudéca nucàlidacuéca piríni, éwitacué piicáacáaníta yái numàníirica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata. ³⁷Cawinácaalí Núaniri Dios imàaquéeyéica nùasunáipiná, níata yeebáidapiná nutàacái. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái, canácatáita núuca nuíchawa nía. ³⁸Càmita nùanàa chènuníise numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. ³⁹Núaniri Dios yái ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanái yéená, Dios imàaquéeyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numichàidaca nía yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁰Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadèniaca nacáucawa càmfíri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iirica núa, yeebáidéeyéi nacái nutàacái. Néese numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹Néese níai judío íiwacanánaíca nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús íwali íimacáinaté: “Núacata yái Dios yúuleca chènuníiséeri Dios yèericuéca piri, nùacaténácué picáuca càmfíri imáalàawa”, íimaca. ⁴²Yá náimaca nalíwáaca:

—íYácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíaca waicáca isèená, yáanirimi, yátúta nacái. Íchìwaca meedá yái icàlidacáiná iricùacasawa chènuníise! —náimaca. ⁴³Néese Jesús íimaca nalí:

—Picáuqué càì pitàaní piríwáaca. ⁴⁴Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca nía. Yá numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁵Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Càité íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa

macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapíná nutàacáíwa.

⁴⁶“Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníise, nudéca nuicácani. ⁴⁷Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idèniaca siúcáisede icáucawa càmiiri imáalàawa. ⁴⁸Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca càmiiri imáalàawa. ⁴⁹Piawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica íipidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníise idècunitàacá nèepunícawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicaalíté nía, yáté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnanaí yéetánáwa. ⁵⁰Quéwa nuçàlidacué pírí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, iyapíná càiripináta Dios yáapicha. ⁵¹Núacata yái yàacàsi cáurica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idèniapíná icáucawa càmiiri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsi nuèripináca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapíná nuináwa nuétácáténáwa yéewanápiná èeri mìnanaí nadèniaca nacáucawa càmiiri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca yéewáidacáténá nía imàacáanápínaté icáucawa.

⁵²Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca nalíwáaca chàinisíiri iyú. Yá néemíanícawa, náimaca nalíwáaca:

—iCanáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asialica! —náimaca. ⁵³Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayábani, càmicaalícué piyáa nuiná, núa asiali Dios néeséerica, càmicaalícué nacái piira nuíraná, càmitacué pidèniapíná picáucawa càmiiri imáalàawa. ⁵⁴Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, idèniaca siúcáisede icáucawa càmiiri imáalàawa; néese numichàidapínacani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁵⁵Cayábéeri yàacàsi yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìirapíná. ⁵⁶Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, iyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha. ⁵⁷Núaniri Dios yái ibànuèrica núa iyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca càmiiri imáalàawa. ⁵⁸Nuçàlidacué pírí nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise. Yái yàacàsica càmiíricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica piawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicaalí nía, yá néetácátéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripináca írí, idèniapíná

icáucawa cà míri imáalàawa —cài Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápínaté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁵⁹Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacàalu irìcuwa Capernaum iyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

⁶⁰Néeseté manùbéeyéi néená níái yèepuníyéicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idécánáamité néemiaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máini càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca. ⁶¹Quéwa Jesús yáalíacawa natàaníca báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué báawa péemiacani, yái nucàlidéericuéca pirí? ⁶²Néese, ¿càinásicué píináidacawa piicácaalícué núa, asiali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca bàaluité?

⁶³Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuinácatá. Yái comparación nucàlidéericuéca pirí yàacàsi ìwali íimáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca cà míri imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisiiri iyú. Càmita íimáaná iwàwacutácué piyáaca nuinásiwa. ⁶⁴Quéwa nàyaca abenaméeyéi pèewi cà míiyéipiná idèni icáucawa cà míri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái —íimaca yái Jesúsca. Cà

Jesús íimaca yácáiná idàbacatáiseté imáidaca yéewáidacalénáíwa quéechatécáwa, yáté yáalíacawa cawinácaalí nía cà míiyéipinácaté yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánácaalí wéená itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni. ⁶⁵Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca piríni canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapiná cà micaalícwá Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶Néese madécáná néená níái yèepuníyéicatéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha. ⁶⁷Néese Jesús isutáca yéemiawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáíwa? —íimaca yái Jesúsca. ⁶⁸Quéwa Simón Pedro íimaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadèniacaténá

wacáucawa camíiri imáalàawa. ⁶⁹Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios Iirica —ímaca yái Pedroca. ⁷⁰Jesús ímaca walí:

—Nudéca nuedácuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —ímaca yái Jesúsca.

⁷¹Càité Jesús icàlidaca Judas ìwali, yái Simón Iscariote ìirimi. Ewita abéeri wéenácánítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

Los hermanos de Jesús no creían en él

7 ¹Néese Jesús yèepunicatéwa Galilea yàasu cáli ínatabàa. Càmitaté iwàwa ìyaca Judea yàasu cáli ínata, níacáiná judío íiwacanánái nawàwacaté nanúacani. ²Quéwa mawiénicaté judíonái yàasu culto abéeri semanéerica ípidenéeri Enramadas, nàyacaténáté capíima ìricu. ³Iná Jesús yéénánái náimaca írí:

—Picá piyamáawa cháí, néese píawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá píasu wenàiwica ìyeyéica néeni naicáca yái pimàníricasa camíirica áiba wenàiwica idé imànica. ⁴Aiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéeri iyú. Báisícaalí píalimá pimànica yái camíirica wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pimànicani manùba wenàiwica yàacuésemi —náimaca. ⁵Càica Jesús yéénánái icàlidaca íríni, càmicáiná nacái neebáida írí. ⁶Néese Jesús ímaca nalí:

—Càmitàacá nuénáiwaná yàanàa, quéwacué píalimá píibaidaca píasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca. ⁷Aibanái èeri mìnánái camíiyéica yeebáida nutàacái càmitacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náalíacawa nabáyawaná ìwaliwa. ⁸Píacuéwa culto néré, núa quéwa càmitàacá nùawa siuca, càmicáinátàacá nuénáiwaná yàanàa cayába —ímaca yái Jesúsca. ⁹Néese idécanáami càì icàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰Néeseté idécanáami Jesús yéénánái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéeri iyú. ¹¹Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén ìyacàlená ìricu. Yá nasutáidaca néemíawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yáara asialica? —náimaca. ¹²Nía nacái wenàiwicaca natàanica ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús iwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmírita cayába, ichìwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca. ¹³Quéwa macáita natàanica Jesús iwali ibàacanéri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níái báawéyéica iicáca Jesús. ¹⁴Idècunitàacá namànica culto semana iwaliabàacatái, yáté Jesús iwàlucawa templo iriculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. ¹⁵Níái judío íiwacanánáica nánáidacawa manuísíwata néemiaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca iwali:

—iCanéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmicáináaté yéewáidawa wàasu escuela iricu! —náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús íicha. ¹⁶Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía iwali càmiírita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué pírí yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa. ¹⁷Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáaliacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáíwa càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá. ¹⁸Cawinácaalí itàanírica íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimiétacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimiétacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàanica báisiiri iyú, núacáináta yái báisiirica, càmita nacái nuchíwa.

¹⁹“Profeta Moisés icàlidacaté piawirináimicué írini càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánácué piwàwa pinúaca núa? —íimaca yái Jesúsca. ²⁰Néese níái wenàiwicanáica náimaca írí:

—iDemonio ìyaca piwàwalicu idacuèri píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá! iCanácata iwàwéeri inúaca pía! —náimaca. ²¹Néese Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué pínáidacawa manuísíwata piicáidaca yái numàníricaté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicuécawa, nuchùniacaalíté cáuláiquéeri asiali, íná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawàsi píiméericuéca iwali càmiíricasa Dios imàaca wamànica sábado iricu judionái iyamáidacatáicawa. ²²Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábado iricu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùlièrica wamànica. Càita ìyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión iwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínáté circuncisión néenibe asianái íríwa madécaná camuí Moisés ipíchawáise. Yái Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutáanácué pimànica circuncisión sùmài írí abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri

éwita iyacáaníta sábadó piyamáidacatáicuécawa. Iná pimànicuéca circuncisión péenibe asianái iríwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicani, yéewacaténácué pimànica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùulianá. ²³Càita pimànicuéca càide iyúwa profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi Dios inùmaliçuise, yá pimànicuéca circuncisión péenibe asianái iríwa éwitacué iwàwacutáacáníta pimànicani sábadó irícu wayamáidacatáicawa, idèniacaalí abéeri semana yái sùmàica. Néese, ¿cánácué báawa piwàwa núapicha ìwaliise yái nuchùnìanáca macái iiná yáara asialica cáuláiquéerimica sábadó piyamáidacatáicuécawa? ²⁴Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecué píalía nàwali cayába càinácaalí namàníiná. Iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuéca naináwaná ìwali. Néese, pitàanícué báisíiri iyú —íimaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵Idécanaámíté néemíaca Jesús íimáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—ÍYácata Jesús, yái asiali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténáni!

²⁶Piicácué yái, itàanica iyúwa iwàwáaná itàanica macái wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalàa cachàiníiri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái nàináidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànuèrica walí. ²⁷Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáalíacáináwa ácatáiséericaalí yái asialica, quéwa Mesías yàanàacaalípiná, yá canáca yáalíeripiná ìwali síisáanéericaalíni —náimaca. ²⁸Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irícu, yá yéemíaca yái náiméerica ìwali. Néese Jesús íimaca cachàiníiri iyú:

—Piyúunáidacuéca píalíacawa nùwali. Piyúunáidacué nacái píalíacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yái Dios báisíirica, càmíiricué píalía ìwali. ²⁹Núalíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànùa nacái núa néese —íimaca yái Jesúsca.

³⁰Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànalículé, quéwa càmítaté náibàani càmíicáinátàacá Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipinacaténi. ³¹Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asialica imànicáiná macái íiwitáaná yái càmíirica áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná

tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmaliçuise, yái Mesías yàanèripinacaté icùacaténá wía, wía israelitaca —námaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³²Néeseté abenaméeyéi fariseo néemìaca wenàiwicanái itàaníca ibàacanéeri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwináíwa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínáni presoíyéi ibàanaliculé. ³³Iná Jesús íimaca:

—Nùyacué pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànuericaté núa. ³⁴Néese picutápinacué núawa, quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmícáinacué yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca —íimaca yái Jesúsca. ³⁵Néese judíonái námimaca nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asialica càmícatalépinácasaca wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé iyéeyéica càmíyeyéi judío yèewiré yéewáidacaténá càmíyeyéi judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmícáiná neebáida itàacái. ³⁶¿Càinásica íimáaná? ‘Picutápinacué núawa quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmícáinacué yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca’, còi íimaca —námimaca, naicáaníca Jesús íquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷Aiba èerité namáalàidáanápíná namànica culto, máiníiri iwàwacutácawa nalí yái èerica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuésemi, yá íimaca cachàiníiri iyú, icàlidaca nalí comparación:

—Píwàwacaalícué picáucawa càmíiri imáalàawa càide iyúwa macàléeyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca càmíiri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macàléeyéica iwàwa. ³⁸Càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, idènìapíná cáuri úni iwàwalìcuwa, yái úni cáurica yèerica icáuca càmíiri imáalàawa càide iyúwa cayábéeri únibàa depuíwéeri canácatáita chuini —íimaca yái Jesúsca.

³⁹Jesús icàlidaca nalí yái comparaciónca yéewáidacaténá nía Espíritu Santo ìwali, yái icuèripinacaté náíwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica íimáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialíté càmítàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri

iriculé càmicáinátécá Jesús yéetáwa, càmicaalítécá nacái imichàawa chènuniré ìyacaténá cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha. Ináté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri iriculé.

División entre la gente

40 Néeseté abénaméeyéi néená níai wenàiwicaca idécanáami néemiaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Báiscata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta ìwali yàanèripinacaté yéewáidacaténá wía —náimaca. 41 Aibanái ìimaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuerica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái ìima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese. 42 Iwàwacutá rey David itaquérinámicaní yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái ìimáaná profetanái itànèricaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén ìyacàlená irícu, yái yàcaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yái asialica Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáináté néemiaca Jesús iináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén ìyacàlená irícu, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca. 43 Càita náináidacawa Jesús ìwali, íná càmita abédanama náiwitáise náapichawáaca níai wenàiwicaca. 44 Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmitaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

45 Néeseté úwinái icuèyéica templo nèepùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote ìiwacanánái nacái. Yá náimaca úwinái irí:

—¿Cánacué càmita pité néeseni? —náimaca. 46 Néese úwinái ìimaca nalí:

—¡Canátàacá áiba wenàiwica itàaníríca àta siuca nacáide càide iyúwa itàaníná yáara asialica! —náimaca. 47 Néese fariseonái náimaca nalí:

—¿Pimàacasicué ichiwáidaca pía nacái càide iyúwa ichiwáidáaná áibanái? 48 Canácata wéená wía náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéená yeebáidéeri itàacái. 49 Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiíyéi yáallíawa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipiná íichawa meedá —náimaca.

50 Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá ìyaca néeni fariseonái yèewi, judío ìiwacanánái nacái. Yá Nicodemo ìimaca nalí:

⁵¹—Dios itàacái càmita ibatàa wanúaca wenàiwica àta wéemiacataléta icàlidaca iináwanáwa, wáalíacaténáwa ìwali yái imànínáca —íimaca yái Nicodemoca. ⁵²Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitàaníca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pía péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté, yásí pialíacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáichacáinaté abénaméeyéi profeta nàanàacaté Galilea yàasu cáli néese. ⁵³Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

La mujer adúltera

8 ¹Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlیمانá. ²Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái caniríichúa. Nàanàacaté úa idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmfíríca unírísíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níai iyéeyéica néeni. ⁴Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàaca úai inanáica idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmfíríca unírísíwa. ⁵Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalícuíse íimaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanái iiméechúaca áiba asiali yáapicha càmfíríca unírísíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úai inanáica? —náimaca.

⁶Nasutáca néemiawa Jesús yéewanápíná nàalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa. ⁷Quéwa nasutáca néemiawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá íimaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáquéi mabáyawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —íimaca yái Jesúsca.

⁸Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa. ⁹Quéwa idécanáami néemiacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namànírica, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níai béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese

ùuculiyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàlùèchúacawa abéechúata. ¹⁰Néese Jesús isutáca yéemiawa úa:

—¿Néeni níái icháawèyeyéica piináwaná ìwali? ¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalíisewa? —íimaca yái Jesúsca. ¹¹Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade pìawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹²Néeseté wenàiwicanái ìwacáidáyacacawa Jesús yàatalé àniwa, yá íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa camalási cháí èeri irícu nuéwáidacáiná èeri mìnanaí náalífacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yebáidéyeyéica nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise yáapichawa iyúwa wenàiwica càmíiyéica yáalía Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica náiwitáise, náalífacaténá Dios ìwali, nùacáiná nacáuca càmíiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca. ¹³Néese fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná piináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica yáalífacawa asáisi báisícaalíni —náimaca. ¹⁴Jesús íimaca nalí:

—Cawèniiriquéi yái nucàlidéerica éwita nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núalífacáináwa síisáanácaalí nùanàa, núalía nacáiwá alénácaalípiná nùawa. Quéwa càmítacué pialíawá síisáanácaalí nùanàaca, alénácaalí nacái nùapináwa. ¹⁵Pidécuéca píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalíisewa. Quéwa píináidacuéca meedáwa èeri mìnanaí íiwitáise iyú. Néese càmita càì nuínáidacawa. Càmita nacái nuémia naináwaná ìwali cháí èeri irícu nùuwichàidacaténá nía. ¹⁶Quéwa núumacaalí siùca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníiri iyútá, càmíicáiná nuínáidawa nulíináamitawa nùuwichàidáanápiná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná. ¹⁷Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité íimaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápiná áibanái iináwaná ìwali, yásí

cawènica natàacái. ¹⁸Uwé, nàya pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwali cawinácaalí núa: Núcata icàlidéerica nuináwaná ìwaliwa, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawènírira wataacái pucháibacáiná wía —íimaca yái Jesúsca. ¹⁹Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemíaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmítacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwitáise. Núalíacawa nacái càmítacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píalíacuécawa nacái Núaniri Dios ìwalítá —íimaca yái Jesúsca.

²⁰Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanái templo írìcu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéricaté Dios irípiná ofrenda iyú. Quéwa càmítaté náibàani càmícáinátcáwa Jesús yéenáiwana yàanà nanúacatáipináténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

²¹Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá nùacawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàacaténácué pía yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmítacué pidé píanàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichacuéwa. Nùacawa aléera canácatalépináca yéewanácué píwàlùacawa —íimaca yái Jesúsca. ²²Néese judío íiwacanánái náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapínáca yáawawa íná càì íimaca yàanápináwa alénácaalí caná yéewaná wawàlùacawa —náimaca naicáníca Jesús íquíniná. ²³Néese Jesús íimaca nalí:

—Eeri mìnanáicuéca pía, quéwa núaquéi chènuníiséeri. Píyacuéca cháí èeri írìcu quéwa càmita èeri mìnali núa. ²⁴Íná nudéca núumacuéca pírí péetáanápináca méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichawa. Càmicaalícué peebáida iyúwa núumáanácué pírí cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa píbáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca. ²⁵Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawiná píá? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué píríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siùcade canápináta meedá nutàanícuéca píapicha càmícáinácué píwàwa peebáidaca nutàacái.

²⁶Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténácué pirí péemiacaténácué pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàaníca báisíiri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èeri minanáí irí yácata tàacáisi nuemièrica icàlidaca, yái ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁷Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca ìyaca Yáaniri Dios ìwaliwa. ²⁸Iná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinácué núa cruz ìwali pinúacaténácué núa, núa asiali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa nùwali núacata yái càide iyúwacué núumáaná pirí. Píalíapínácué nacáíwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa. ²⁹Yái Núaniri Dios ibànuèrica núa ìyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁰Jesús idécanáami càì íimaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹Néeseté Jesús íimaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pimànicaténácué càide iyúwa nuchùulianácué pía, yásí nuéwáidacalécuéca pía báisíiri iyú. ³²Yásí píalíacuécawa ìwali yái nutàacái báisíirica. Yá nutàacái báisíirica iwàsàapínácué píawa —íimaca yái Jesúsca. ³³Náimaca irí:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápínása wíawa! —náimaca. ³⁴Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulianá nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íibaidáaná mawèníiri iyú náiwacali íríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía. ³⁵Náiwacali càmita íima yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íima. Néese íimaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuírica yái’, càì íimaca. ³⁶Iná núa Dios lírica, nuwasàacaalícué pía pibáyawaná íichawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùulianácué pía, Dios yéenibecáinácué pía báisíta. ³⁷Núalíacawa Abraham itaquénáinámicuécaca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinácué peebáida nutàacái. ³⁸Nucàlidacué pirí ìwali yái báisíiri tàacáisica Núaniri Dios yáasáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuécaca càide iyúwa píaniri íimáanácué pirí —íimaca yái Jesúsca. ³⁹Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Báisicalícué Abraham itaquénáinámica pía piwàwalicuísewatá, yá pimànicuéca càide iyúwaté Abraham imàníinátá. ⁴⁰Quéwa éwita nucàlidacáanítacué pírí báisiiri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáaníta piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmitaté Abraham iwàwa inúaca wenàiwica Dios ibànuèyéicaté Abraham yàatalé! ⁴¹Pimànicuéca meedá càide iyúwa píaniri imàníiná —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíiyéica wáatúa yéenibe úalani irícuíse wíaquéi. Wadèni abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíniná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáiná yéenáiwana icàaluíniná —náimaca. ⁴²Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisicalícué Diosquéi píaniricatá, yásí cáininácuéca piicáca núatá, Dios néeseéricáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanà nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèerica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná. ⁴³¿Cánácué càmita píalimá píalíaca péemíaca yái nucàlidéericuéca pírí? Núalíacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, íná càmitacué píalimá píalíaca péemíaca càinácaalí ímáaná. ⁴⁴Píaniricué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás idéca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siuca nacáide. Càmita ínáidawa báisiiri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás iicácani. Itàaníca yáawamita chìwái mamáalàacata càide iyúwa ííwitáise iyáaná, cachìwéericáiná meedáni. Yácata chìwái yáanirica, yái Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàaníca chìwái. ⁴⁵Quéwa nucàlidacáinácué pírí báisiiri tàacáisi, íná càmitacué peebáida nutàacái. ⁴⁶Macáitacué píalíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué pírí báisiiri iyúni, íná ¿cánácué càmita peebáida nutàacái? ⁴⁷Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, íná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacàníiri iyúni wáimacaalíté pìwali samaritanosàirica pía, càníiri judío ìiri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwalicu idacuèerica pííwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá —náimaca. ⁴⁹Jesús ímaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalicu. Yái numànírica numànicani núsáidacaténá cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmítacué piicá núa cáimiétaquéeri iyú.⁵⁰ Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacaténá cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yáasáidapiná cawinácaalí cabáyawanéeyéi.⁵¹ Péemìacué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèniaca siùcáisede icáucawa càmíiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.⁵² Néese judío íiwacanánái íimaca írí:

—Siùca wáalíacawa báisíiri iyú demonio ìyaca piwàwalicu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicuíse bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càì píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèniaca siùcáisede icáucawa càmíiri imáalàawa’, cáná càì píimaca? ⁵³ ¡Pía càmíiri cachàini íicha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, nía nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníiri náicha pía. ¡Càmita máini cachàiníirica pía càide iyúwa piyúnáidáaná! —náimaca.⁵⁴ Jesús íimaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani.⁵⁵ Quéwa càmítacué píalía Dios ìwali càinácaalí íiwitáise ìyaca. Núacata yái yáalíerica Dios ìwali. Núumacaalí càmítasa nualía Dios ìwalitá, yásí nucàlidaca nuchiwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa nualíaca Dios ìwali báisíiri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa ímáaná.⁵⁶ Piawirimicué Abraham casíimáica iwàwa bàaluité Dios imàacacáinaté Abraham yáalíacawa nuenáiwánápiná ìwali, nùanàacatáipinaté aléi èeri irìculé. Yáté Abraham yáalíacawa nùanàanápinaté, íná yéewa casíimáicaté Abraham iwàwa manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.⁵⁷ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús írí:

—Càmitàacá pidènià cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná ìyacaté néese siùca dos mil camuí —náimaca.⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayábani, núacata yái ìyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —íimaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Dioscani, yái càmíirica imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo irìcuíse. Yá yàacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

9 ¹Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunícawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asiali. Quéwa yáta asáináni matúirita. ²Néese wasutáca wéemíawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yái asialica? ¿Isèenái ibáyawaná ìwalíisesica càì matuíca yái asialica, càmicaalí nacái, ibáyawaná ìwalíisetasicawa? —wáimaca. ³Néese Jesús ìimaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái ibáyawaná ìwalísewéera. Yái asialica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáalíacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéri iyú. ⁴Péemìacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeríapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábéeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. Nuénáiwana yàanàaca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbaidaca. ⁵Idècunitàacá nùyaca cháì èeri iricu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalíacaténá Dios ìwali —ìimaca yái Jesúsca.

⁶Néese Jesús idécanáami càì ìimaca, néese yàapísáidaca cáli yèewiré. Yá yèewíadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí ìimami ìwali. ⁷Néese Jesús ìimaca irí:

—Pia píibaca pituíwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ìipidenéeri Siloé náiquericaté cáli yèewiré —ìimaca yái Jesúsca. (Yái ìipidenéerica Siloé ìimáanáca: “Ibànuèri”.) Néese matuíri yàaca ìibaca yáawawa néré. Néese idécanáami yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuícani. ⁸Néese áibanái wenàiwica matúrimi imanùbacanái naicàcani. Aibanái nacái náalíaca naicàcani naicácáináaté isutáca plata wenàiwica fícha iwènìacaténáté iyáapináwa. Néese níái yáaliyéica iicàcani nasutáca néemíawa níawáaca:

—¿Càmitasica yái asialica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica fícha yéewanápiná iwènìaca iyáapináwa? —náimaca. ⁹Abénaméeyéi ìima:

—Yácata yái —náimaca. Aibanái náima:

—Càmíiri, áibacata yái, quéwa càiride iyúwa iicàcanáwa —náimaca.

Quéwa yái asiali ìimaca:

—Núacata yái matúirimica —ìimaca. ¹⁰Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca pía? —náimaca. ¹¹Yá íimaca nalí:
 —Yáara asiali íipidenéerica Jesús yèewiadaca cáli yáawiruní yèewiwa.
 Yá ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali, yá íimaca nulí: ‘Píawa úni yàalu
 néré namusúadacatáiseca úni íipidenéeri Siloé, yái manuíri yàaluca
 náiquéericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, íimaca nulí. Yá
 nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca
 yái asialica. ¹²Néese nasutáca néemiawani:
 —¿Alénásica yáara asialica? —náimaca. Yá íimaca nalí:
 —Càmita núalíawa —íimaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴Sábado yáté èerica, judíonái iyamáidacatáicawa Jesús
 yèewiadacaalíté cáli catuícaténá imànica matuíri. Iná abénaméeyéi
 wenàiwica natéca matuírimi fariseonái yàatalé. ¹⁵Néese fariseonái
 nasutáca néemiawa matuírimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá íimaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa,
 yá nuicáidaca —íimaca. ¹⁶Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asiali imàníríca càì càmita yéewa Dios néeséericani,
 íibaidacáiná sábado wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca.
 Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéi càmíirica
 wenàiwica idé imànicatá —náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise
 Jesús ìwali, níái fariseoca. ¹⁷Yá nasutáca néemiawa matuírimi àniwa.
 Yá náimaca irí:

—¿Néeni pía? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asiali catuírica imànica
 pía? —náimaca irí. Néese íimaca nalí:

—Núumacué pirí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuíse
 —íimaca. ¹⁸Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuíínani,
 néese catuícani íná namàacaca matuírimi yàacawa náicha, néese
 namáidaca matuírimi isèenái. ¹⁹Nasutáca néemiawa matuírimi isèenái:

—¿Píirisica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuíwaca? Néeni,
 ¿cáná yéewa catuí siùcanide? —náimaca. ²⁰Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáiwá imusúacatéwa
 matuíwaca. ²¹Quéwa càmita wáalíawa càinácaalí iyú yéewaná catuíca
 siùcanide. Càmita nacái wáalíawa cawinácaalí ichùnia ituí. Pisutácué
 péemiawani. Béericáináni íná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

²²Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái
 judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenàiwica

judíonái yéewáidacàalu ícha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica. ²³Iná matuírimi isèenái náimaca: “Pisutácué péemìawani béericáináni”, càì náimaca. ²⁴Néese judíonái namáidaca matuírimi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisíiri iyúni Dios iicápiná. Wáalíacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca. ²⁵Néese íimaca nalí:

—Càmita núalíawa ìwali cabáyawanéericasicani mabayawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisíiri iyú matuíricaté núa quéwa siùcade catuíca núa —íimaca. ²⁶Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùniacaténá pituí? —náimaca. ²⁷Yá íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmítacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué piacawa yáapicha nacái yéewáidacalénáipiná —íimaca iicáanica naquíniná. ²⁸Néese nacuísaca náichawa matuírimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—iPíacata yáara asiali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía. ²⁹Wáalíacawa Dios itàanica Moisés yáapicha bàaluité, quéwa càmita wáalíawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, íná càmita yéewa idé yàanàca Dios néese —náimaca. ³⁰Néese yái matuírimi íimaca nalí, iicáanica naquíniná:

—iYée, canácatàacá nuémìeri càiri wawàsi àta siùca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iináwanáwa pialíánásacué Dios ìwali, siùca píimacuéca càmítasacué pialíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, quéwa idéca ichùniaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánácué càmita pialíawa? ¿Dàalasicué píiwita? ³¹Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yémìa cabáyawanéeyéi isutáaná ícha. Yeebáida abéta nasutáaná ícha cawinácaalí yèeyéica icàaluíniná, imàniyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná. ³²Canácatàacá wéemìeri àta siùca nacáide áiba wenàiwica iináwaná ìwali cháì èeri irìcu yáaliméeri ichùniaca wenàiwica imusuéricawa matuíri iyú. ³³Càmicaalí yàanà Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsitá —íimaca. ³⁴Néese judío íiwacanánái nacuísaca náichawa matuírimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Pía cáanáiri ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéica madécaná píicha —náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íchawa.

Ciegos espirituales

³⁵Néeseté Jesús yáaliacawa matuírimi iináwaná ìwali, judío íiwacanánái náucacani néewáidacàalu íichawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuírimica, yá íimaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios Iiri itàacái, yái asìali Dios néeséerica? —íimaca ìwaliwa yái Jesúsca. ³⁶Yá asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asialica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —íimaca. ³⁷Jesús íimaca irí:

—Pidéca piicácani. Núca yái Dios néeséerica, yái itàaníirica píapicha —íimaca yái Jesúsca. ³⁸Néese asìali ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —íimaca. ³⁹Néese Jesús íimaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé núsáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmfíyéica yeebáida. Nùanàaca catuícacaténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuúca íiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmfíyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabayawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰Néese abénaméeyéi fariseo ibàluèyéicawa mawiénita Jesús irí néemiàcani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmfíyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca. ⁴¹Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita píalíawa pibáyawanáwa ìwalitá, yásí càmita máiní cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué píalíacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

El pastor y sus ovejas

10 ¹Néeseté Jesús íimaca: “Péemiàcué cayába comparación. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni iriculé càmfíirica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma iricubàa, néese náiríacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía. ²Quéwa áiba iwàlùeriwa inùma iricubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipira ovejanáíwa. ³Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemiaca nacuèriná itàacáiwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáíwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral iricúise. ⁴Idécanáami yeedáca macáita yàasu

ovejaniwa corral iricuise, neese yaacawa napichalé. Yàasu ovejanái nàacawa yámíise náalíacáiná néemiaca isàna. ⁵Càmita nàawa yámíise yái càmírica náalía néemiaca itàacái. Napianícawa meedá fícha càmíicáiná náalía néemiaca itàacái cawinácaalí càmírica náalía naicá”, íimaca yái Jesúsca.

⁶Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita náalía néemiaca càinácaalí íimáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Péemiacué cayába nucàlida piríni càinácaalí íimáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái iyacatáica. Níái ovejaca íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yebáidéeyéica nutàacái nùsunáipiná. ⁸Macái cachìwéeyéi yàanèeyéicaté nupíchatécáwa icàlidéeyéicaté ichìwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmítatè néemià nalí, càide iyúwa ovejanái càmicaalí neebáida itàacái càmírica nacueríná. ⁹Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yebáidéeyéica nutàacái nuwasàapiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuíbanáita càide iyúwa ovejanái imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàca nayáapináwa cayábéeri, neese nèepùà nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

¹⁰“Aibanái cachìwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèeyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáalàidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachìwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàca nùacaténá èeri mìnánái icáuca càmíiri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú. ¹¹Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáiwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái fíchawalínáwa. ¹²Quéwa áiba íibaidéeri icuèrica áibanái irí napíra ovejanái yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icúa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàca, yá imàacaca ovejanái, yá ipíacawa náicha icalùniwa càmíicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íibàaca abéeri oveja, yá áibanái oveja napia nacàlìacawa. ¹³Yái asiali ipíacawa náicha íibaidacáiná meedá plata ìwalínápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanái. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica iináwanáwa nawàwáanása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacáucawa nùasu wenàiwicanái fíchawalíná.

14-15 “Núacata yái cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalíaná iicáca núa, càide iyúwa nacái nualíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái nualía nuicáca nùasu wenàiwicanáíwa, náalía nacái naicáca núa. Yá numàacapíná nucáucawa nùasu wenàiwicanáí íchawalínáwa. 16 Nudènia nacái nùasu wenàiwica áibanái càmiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapíná nutàacáíwa, yásí nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripíná nía.

17 “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapínácáiná nucáucawa nùasunái íchawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàcaténáwa. 18 Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapíná nanúaca núa. Dios idéca ichùuliaca numàacáanápíná nucáucawa. Nudènia nacái nuchàiniwa nuedáanápíná nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàcaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùuliaca numànínápíná càì”, íimaca yái Jesúsca.

19 Néese judíonái idécanáami néemíaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca. 20 Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemí irí! Demonio idacùaca íiwitáise íná máiwitáise cani —náimaca. 21 Quéwa abénaméeyéi íimaca:

—Demonio idacùacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáalíacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùnía matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

22 Néeseté àniwa uníabépi, Jerusalén ìyacàlená mìnanáí namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimité masacàcatái namànicaté templo Dios irípiná. 23 Yá Jesús ìyaca templo irícu, ìipìnaca abéeri imàdàaná irícubàa ípidenacatalé Pórtico de Salomón. 24 Néese judío íiwacanánái nàwacáidáyacacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máiní pidècuníacawa picàlidáanápíná walí báisíiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápíná Dios ibànuerica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí. 25 Jesús íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numàníríca Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa. 26 Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwica pía. 27 Nùasu wenàiwicanáí náalía néemíaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíaná néemíaca nacuèriná itàacáíwa. Nualía

nacái nuicáca nía, yá namànica càide iyúwa nuchùlianá nía. ²⁸Yá nùaca nacáuca càmfiri imáalàawa, íná càmita namáalàapináwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca nía nucáapi irìcuíse. ²⁹Cachàiníri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèrica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca nía Núaniri icáapi irìcuíse. ³⁰Càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, càita nacái nùyaca —íimaca yái Jesúsca. ³¹Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú. ³²Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri piacuésemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càiríníacué ìwalíise piwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíise yái numànínáca? —íimaca yái Jesúsca. ³³Judío íiwacanánái íimaca irí:

—Càmita wanúa pía ìwalíise yái pimànínáca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanicáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca piináwaná ìwaliwa Dioscaca pía —náimaca. ³⁴Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piináwanáwa piléecaca Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèericaté Dios inùmalìcuíse íimaca: ‘Núumacatécué piri càicuéca piade iyúwa Dios iyáaná’, càité íimaca yái Diosca israelitanái irí, yàacaalíté nalí itàacáiwa. ³⁵Wáaliacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícacani càiripináta. Yáté Dios íimaca càica níade iyúwa Dios iyáaná, níai wenàiwicaca Dios yèyèicaté irí itàacáiwa nacàlidacaténá áibanái iríni. ³⁶Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbidaca irípiná, yá ibànùaca núa aléi èeri iriculé nuyúudàacaténá èeri mìnaná. Iná, ¿cánacué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú núumacáiná Dios lirica núa? ³⁷Càmicaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínátá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá. ³⁸Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, íná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíise yái numànínáca éwitacué càmicáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíise yái numànínáca, yásí píalíacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —íimaca yái Jesúsca.

³⁹Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰Néese Jesús yèpùacawa abéemàalé Jordán inanába íicha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatalécaté wenàiwica.

41 Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemiaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisíricata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asialica —náimaca Jesús ìwali. 42 Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idècunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

Muerte de Lázaro

11 1 Néese ìyacaté áiba asiali iculuériwa ípidenéeri Lázaro, abéeri Betania ìyacaléná mìnali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéénánái inanái pucháiba. Uucha ípidenéechúa María, ubèeru ípidenéechúa nacái Marta. 2 Uái Maríaca, úacata Lázaro yéénásàatúa, yùucuechúapínacaté pumèñíri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuídaca yàabàli úwita ibáiná iyúwa. 3 Níái Lázaro yéénánái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús irí ìyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha. Náimaca:

—Wáiwacali, piacawéeriná iculúacawa —náimaca irí. 4 Idécanáami Jesús yéemiacani, yá íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita inúapínani. Néese mecuní yáasáidapíná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiníiri, nàacaténá Dios icàaluíná; yáasáidapíná nacái wenàiwicanái iicá nuíwítáise cachàiníiri, núa Dios lírica —íimaca yái Jesúsca.

5-6 Ewita Jesús cáininéeyéicáaníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáaníta idécanáami yéemíaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abéemàalé Jordán inanába íicha. 7 Yá néese íimaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —íimaca walí. 8 Néese wáimaca irí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái ìyéeyéica néeni nawàwacaté nanúaca pía íba iyú. ¿Cáná piwàwa piacawa néré àniwa? —wáimaca irí. 9 Néese Jesús íimaca walí:

—Péemiacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeríapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri irícu. 10 Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yási yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca —íimaca walí yái Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánái càmitaté náalimápiná nanúacani àta Dios imàacacatalépináta nanúacani. 11 Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaro, iimáca ìyaca, quéwa nùacawa néré nucawàidacaténani —íimaca walí yái Jesúsca, yáalíacáináwa

yéetácatéwa yái Lázaro. ¹²Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácaíta meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa íicha —wáimaca irí. ¹³Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemíaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácaí iwali meedá. ¹⁴Yá Jesús íimaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetáca. ¹⁵Casíimáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùniacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewanápinacué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶Iná Tomás, áibaalí náiméerica íwali Gemelo, íimaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetáca yáapicha yái Wáiwacalíca —íimaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷Néeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania iyacàlená néré. Yá wàanàacaté néré, wéemíaca Lázaromi iináwaná iríacawa báinúaca èeri càliculli irícu. ¹⁸Yái Betania iyacàlená iyaca mawíénita Jerusalén iyacàlená íicha, máisiba kilómetro idècuni iyaca íichawáaca. ¹⁹Madécaná judíonái nàanàacaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacái yéetácaínátéwa náicha néenàsàirimica. ²⁰Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capíiricuíse ùaca úpunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capíi irícuta. ²¹Yá Marta íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica. ²²Quéwa núalíacawa Dios imànínápiná pirí siúcade macáita iyúwata pisutáanáca íichawa, éwita nuénàsàiri idéca yéetáca —úumaca. ²³Jesús íimaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —íimaca yái Jesúsca. ²⁴Marta íimaca:

—Báisíta, núalíacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetéeyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca. ²⁵Jesús íimaca:

—Núacata yái imichàidéeripínáca yéetéeyéimiwa. Núacata yái yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicáaníta yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa. ²⁶Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —íimaca yái Jesúsca. ²⁷Yá úumaca:

—Báisíta, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Núalíacawa Mesíasca pía, judío icuèrinápináca, yái Dios Iirica, wacuèricaté Dios ibànùèeripínáca walí aléi èeri irículé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

28 Néeseté utàanìcadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénásàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanéri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

29 Néese María uémìacaalíni, yá ùacawa uípunitáidacani, yái Jesúsca. 30 Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irìculé, iyacáwaca alé Marta ípunitáidacatáicani. 31 Néese níái judío úapichéeyéica iyéeyéica capíi irìcu, naicácanacáita umusúacawa capíi irìcuíse, yá nàaca nacáíwa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculii nérépiná uícháanicaténá néenibàa. 32 Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùlulú ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica —úumaca irí. 33 Jesús iicácáiná uícháaníca úái Maríaca, nía nacái judío úapichéeyéica, yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca. 34 Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàlìani? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pía piicáca néréni —náimaca irí. 35 Néese Jesús ituíyáa imusúaca nacáíwa. 36 Iná judiónái náimaca nalíwáaca: —Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca. 37 Quéwa áibanái judiónái yéená náimaca:

—Yái ichùnìericaté matuíri, ¿cáná càmita ichùnìa Lázaromi ipíchanáté yéetáacawa? —náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

38 Néese, máiní báawaca Jesús yéemìaca nataacái. Yá máiní báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculii yàatalé, yái utàwi nabàlìèrica inùma manuíri íba iyú. Yái càliculii náicacaté dúli ibàlài irìcu, yéewanápiná càlicullicani, càide iyúwa capíi imàdáná. 39 Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué íba càliculii inùma ícha —íimaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetéeriwa yéenasàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáséeriquéera, idèniacáiná báinúaca èri yéetácadénáamiwa —úumaca. 40 Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pirí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníri —íimaca yái Jesúsca.

41 Néese needáca manuíri íba càliculii inùma ícha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pirí cayábéeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná pícha. 42 Núalíacawa báisíri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata

nusutáaná pícha. Quéwa càì núumaca pírí yéewacaténa níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca. 43 Néese Jesús idécanáami càì íimaca Dios írí, yá iicáidaca càìculíi írìculé. Yá íimaca cachàiníiri iyú:

—iLázaro, pimusúawa síisaara! —íimaca yái Jesúsca.

44 Yá yéetéerimiwa imusúacawa nadacuèri macáita ìwalíise wáluma iyú, yàabàli, icáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judíonái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Pìwasàacué íichani. Pimàacacué yéepunicawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca íicha yái néepùanácani.

Conspiración para arrestar a Jesús

45 Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi íicha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imàníirica.

46 Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái írí ìwali yái Jesús imàníirica. 47 Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapícha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asíalica imànica iyaca madécaná wawàsi cachàiníiri càmfíiri áiba wenàiwica idé imànica.

48 Wamàacacaalí imànica càì mamàalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesíascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànipíná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, íná romanonái nàanàpiná wáipunita, yásí namàalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca. 49 Quéwa abéeri néená íipidenéeri Caifás, yácata sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, íimaca nalí:

—Píacué càmfíiyéita yáalíawa, dàaléeyéicuéca íiwita pía meedá.

50 Càmitacué nacái píalíawa cayábáanápiná cachàini pírcuèni wanúacaalí abéeri asíali ípíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imàalàacawa —íimaca yái Caifásca.

51 Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese iyacáinaté sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, ínáté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise íiméerica Jesús yéetáanápinátéwa judíonái íichawalíná. 52 Càmita yéetáanápinátéwa abéta judíonái íichawalíná, néese macái èeri mìnánái íichawalíná yéewanápiná nàyaca Dios yéenibe macái cáli íinatabàa. 53 Iná yáté èerica judío íiwacanánái nàináidacawa nanúanápináté Jesús.

⁵⁴Iná Jesús càmita yèepuniwa judíonái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli íicha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín ìyacàlená néré ìyéerica mawiénita manacúali yùucu càináwàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵Mawiénicaté judíonái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacàanápíná Dios iicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto. ⁵⁶Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén ìyacàlená irìcubàa. Nabàlùacawa templo irìcu, yá nasutáca néemiawáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná píináidacawa? ¿Yàanàsica aléi iicáténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca. ⁵⁷Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachùuliacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náalíacaalí alénácaalí ìya Jesús, náibàacaténáni.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

12 ¹Seis èeri ipíchawáiseté judíonái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania ìyacàlená néré, yái yàcaléca ìyacatáiquéi Lázaro, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. ²Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacùaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré. ³Néese María itéca catùu idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumèníirica isàni yáawamíiri íipidenéeri nardo, quéwa máiniíri cawènica. Yá ùucùaca pumèníiri isàni Jesús yàabàli ìwali. Néese uchuídaca yàabàli àniwa úwita íbáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capíi irìcuíyéi namíaca isàni pumèniwaca. ⁴Néese Simón ìirimi íipidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená itéeripínacaté Jesús yùuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús irí:

⁵—¿Cáná pimàaca úcaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulìa uwéndacani yái séenási pumèníirimica trescientos denario ìwalínápíná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápíná wayúudàaca catúulécaneyéi? —íimaca yái Judas Iscariote.

⁶Yái Judas quéwa càmita catúulécana iicáca wenàiwica. Cayéedéericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu irìcuíse, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté. ⁷Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udènìacaté yáí pumènírica isàni ùcùacaténá nùwalini nusànipiná nabàliacaténá nuinámi càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. ⁸Catúulécaneéyèi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicatacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmiírira iyapiná píapichacué càiripináta cháí èeri irìcu —íimaca yáí Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹Madécaná judío yáalíacatéwa Jesús iyaca Betania iyacàlená irìcu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yáí asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi fícha. ¹⁰Iná sacerdote íiwacanáiná náináidacawa nanúanápiná Lázaro nacái. ¹¹Madécanácáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote íiwacanáiná itàacái, neebáidáanápíná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicácáiná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹²Madécaná wenàiwica nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemiaca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén iyacàlená néré. ¹³Iná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi irìcuwa náasáidacaténá casíimáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén iyacàlená irìcuíse náipunitáidáanápíná Jesús nataidacaténáni. Yá namáidaca nàacawa casíimáiri iyú:

—iWàacué Dios irí cayábèeri! ¡Cayábèeriquéi Wacuèrináca, yáí wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Cayábèeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáináimica! —náimaca.

¹⁴Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro íinata, iwàlùacaténáwa Jerusalén iyacàlená irìculé, càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios íimacaté:

¹⁵“Picácué cáalu pía, píacué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, áibaalí íipidenacatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca píatalécué, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisàí íinata”, íimacaté yáí Diosca. ¹⁶Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemiaca càinácaalíté íimáaná yáí wenàiwicanái imànírica Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa

chènuniré ìyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalicúise càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷Néese níái wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculii iricúise, imichàidacaténáni yéetácáisi íicha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicáanacaté Jesús icáucàidaca Lázaro.

¹⁸Iná manùbéeyéi wenàiwica nàca náipunitáidaca Jesús néemiácáinaté iináwaná Jesús imànfíná yái càmfírira áiba wenàiwica idé imànica. ¹⁹Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:

—¿Cánacué pidècunìawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicacué, imacái èeri mìnaná yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíniná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén ìyacàlená irìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmfíiyéi judío. ²¹Yá nàacawa natàaníca Felipe yáapicha yái Betsaida ìyacàlená mìnalica Galilea yàasu cáli íinatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe íicha wawàsi manuísíwata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanicaténá yáapicha —náimaca. ²²Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàca nacàlidaca Jesús iríni. ²³Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asialica Dios néeséerica. ²⁴Péemiacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná íimi. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèewiré ìyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese ìyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèewiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétácawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadèniaca nacáucawa càmfíiri imáalàawa. ²⁵Cawinácaalí càmfírira iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácáiná iicáca icáucawa cháí èeri irìcu, imáalàidaca íichawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz ìwali càmicáiná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idèniapíná icáucawa càmfíiri imáalàawa Dios yáapicha càiripináta. ²⁶Aibacaalí iwàwa íibaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íibaidéerica nulípiná ìyapíná núapicha

nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapiná cáimiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

27 Néeseté Jesús íimaca: “iSiùca máiní cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapiná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumasica irí: ‘Núaniri, piwasàa núa íicha yái yùuwichàacáisica’, núumasica irí? iCàmíirita! Nudéca nùanàaca nùuwichàacaténáwa”, íimaca yái Jesúsca. 28 Néese Jesús íimaca Dios irí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiníiri cachàinica pía”, íimaca yái Jesúsca. Néese níái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa néemíaca tàacáisi chènuníse. Yá tàacáisi íimaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càì numàacapiná náalíacawa àniwa”, íimaca yái tàacáisica.

29 Néese áibanái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa idécanáami néemíaca tàacáisi, yá náimaca néemíacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tiríricaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapícha —náimaca. 30 Néese Jesús íimaca nalí:

—Dios idéca itàaníca nulí, éwita núalíacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná íicha, quéwa itàaníca nulí píalíacaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná íicha. 31 Mesúnamáita Dios yùuwichàidapiná macái èeri mìnanáì càmíiyéi yeebáida nutàacái, yásí Dios yúucapiná méetàuculé báawéeri Satanás, yái ichùulíerica èeri mìnanáì íiwitáise siùcade. 32 Yá namichàidacaalípiná núawa cruz ìwali chènunibàa, yásí wenàiwica macái cáli néeséeyéi neebáidapiná nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

33 Càité Jesús icàlidaca walíni wáalíacaténáwa yéetáanápínatéwa cruz ìwali. 34 Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléeca Dios itàacái profetanái itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápíná càiripináta, yái wacuèrinápínaca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca pìwaliwa, yái asìali Dios néeséericasa, iwàwacutáanápínása nanúaca pía cruz ìwali. ¿Cawínásica yáara asìali Dios néeséerica? —náimaca. 35 Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca pía amalácaténácué píiwitáise. Peebáidacué nutàacái siùcata. Picácué pichàbáida péenáiwánáwa, ipíchanácué píucacawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Cawinácaalí càmíiyéica yeebáida nutàacái, catáca náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápínácawa càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica

yèepuníriwa catéeri iricu, cà míri yáalíawa alénacaalí yàawa. ³⁶Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacái idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácateénacué píiwitáise, pèepuníinápíná Dios yáapicha—íimaca yái Jesúsca. Jesús idècanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yái cà mírica wenàiwica idé imànica judíonái yàacuésemi, càicáaníta manùbéeyéi càmita neebáida itàacái. ³⁸Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías íimacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmaliçuise. Canácata yáaliériwa píiwitáise ìwali, càmicáiná neebáida pitàacái”, íimaca yái Isaíasca. ³⁹Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalimá neebáidaca. Isaías íimacaté:

⁴⁰“Dios imàacacaté matuíca náiwitáise, cà míiyéi nacái yáalíawa. Iná càmita náalimá náalíaca néemiaca itàacái càinácaalí íimáaná, càmita nacái neebáida báisíiri iyú; càmita náalimá nawènúadaca náiwitáiseewa Dios írípíná, íná càmita Dios iwàlisàida nawàwa”,

íimacaté yái Isaíasca. ⁴¹Càitè Isaías icàlidacaté nalíni, iicácáinaté yéenáiwanási nacáiri íimáanáca Jesús iyáanápínaté cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús ìwali.

⁴²Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abénaméeyéi judío íiwacanánái neebáida nacái quéwa ibàacanéeri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judíonái yéewáidacàalu íicha. ⁴³Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máiní cachàiníwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwaliise.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴Jesús íimacaté cachàiníri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi. ⁴⁵Cawinácaalí yáaliérica nùwali càinácaalí núiwitáise ìyaca, yáalíaca ìwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi. ⁴⁶Càica núade iyúwa camalási.

Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenàiwica càmfíyeyí yáalía Dios ìwali. ⁴⁷Aibacaalí yéemìa nutàacái quéwa càmfíri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siúcánide, càmicáiná nùanàa aléi èeri iriculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàacaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ⁴⁸Aibacaalí báawa iicáca núa, càmfíri nacái yeebáida nutàacái, iyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁹Càmicáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulìerica núa nucàlidáanápíná tàacáisi inùmaliçuise, nuéwáidáanápíná nacái wenàiwica. ⁵⁰Yá nùalíacawa nadèñianápíná nacáucawa càmfíri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùulianá. Iná yái nucàlidéericuéca pirí, yá nucàlidacuéca piríni càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá núa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús lava los pies de sus discípulos

13 ¹Iwàwacutácaté abé èeri ipíchawáise judiónái imànicaté nàasu cultowa íipidenéri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáiwaná yàanàacaté yàanápínáwa èeri íicha yèepùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Cáininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísíwata, wía yàasu wenàiwica iyéeyéica cháí èeri iricu, càita nacái cáininácaté iicáca wía àta yéetáacatalétawa.

²⁻⁴Satanás imàacacaté Judas íináidacawa itéenápíná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote ìiricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáywa yèepùanápínatéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapicha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa íicha, imàacaca íichawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri ìwaliisewa. Yá idacùaca wáluma ìwaliabàawa. ⁵Néese Jesús yùucùaca úni ponchera iriculé. Yá imànica walí cayábéeri, idàbaca íibaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuidaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwaliabàawa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná wía judíoca, càmicáináaté wamàni walíwáaca yái cayábéerica. ⁶Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íibacaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, icàmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica pía! —íimaca yái Pedroca. ⁷Jesús íimaca irí:

—Siùca càmita píalía péemíaca càinácaalí íimáaná yái numànírica pirícué quéwa áibaalípiná yásí píalía péemíacani —íimaca yái Jesúsca. ⁸Quéwa Pedro íimaca irí:

—iCanácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí nuíba piabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía — íimaca yái Jesúsca. ⁹Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, piapídáida núa, píiba nùabàli, nucáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa nucáapi iyúwa, nuíwitáise iyú nacáwa —íimaca yái Pedroca. ¹⁰Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemia comparación: Aibacaalí yàapídáanica quéechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, ìpìnacáiná àyapulicubàa, íná íibacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapídáidacuéca píiwitáise masacàacaténácué Dios iicáca pía, numàacacáináte nuwàwawa pibáyawaná íichacué peebáidacáinácué nutàacái. Néese pimànicaalícué pibáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca píichawani nuíbacaténácué píicha yái báawéerica pimànírica áibaalípiná cháí èeri irícu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca. ¹¹Jesús yáalíacatéwa chánacaalí wéená itéeripínaté yùuwidenái náibàacaténáni, ínaté Jesús íimaca: “Abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata”, càì íimaca yái Jesúsca.

¹²Néese idécanáami Jesús íibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalíisewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Íimaca walí:

—Siùcade nucàlidacué piríni càinácaalí íimáaná yái nuíbáanácuéca piabàli. ¹³Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanácuéca càì nùwali, núacáináta càiri. ¹⁴Núa, yái yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái, nudéca nuíbaidaca pirípinácué càiride iyúwacué piasu wenàiwica càmfíri cachàini náicha canánama íibaidéericué pirípiná, numànicaténácué pirí yái cayábéerica nuíbáanácuéca piabàli. Nudéca nuíbaidacuéca pirípiná càide iyúwa piasu wenàiwica càmfíri cachàini náicha canánama íibaidéericué pirí, éwitacué Píiwacalícaníta núa, íná iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca pimànicaténácué piríwáaca cayábéeri. ¹⁵Nudéca càì núsáidacuéca piríni pimànicaténácué cayábéeri piríwáaca càide

iyúwa numànínacué pirí. ¹⁶Péemiacué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íchawa. Iná picácué pínáidawa cachàiníyéicuéca nuícha pía. Càide iyúwa nuíbaidáanácúéca pirípiná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca. ¹⁷Píalíacaalícué péemíaca càinácaalí íimáaná yái númúericuéca pirí, píibaidacaalícué nacái pirípináwáaca càide iyúwa nuchùulianácúé pía, yásí casíimáicuéca píwàwawa.

¹⁸“Càmita macáicué càì núumaca píwaliwa. Núalíacawa nàwali níai nuedéeyéica nùsunáipináwa. Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwide ìwali Dios inùmalícuése bàaluité. David íimacaté: ‘Yái nùacawéeriná iyéericaté iyáacaléwa núapícha, yácata idé yùuwideca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, íimacaté yái Davidca. ¹⁹Yá nucàlidacuéca piríni ipíchwáise nùuwide imànica nulí báawéeri. Néese idécanáami càì imànica nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yái càimíirica imáalàawa. ²⁰Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹Idécanáamité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwàwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemiacué cayába, abéeri péenácúé itéeripiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

²²Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáalíawa càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali. ²³⁻²⁴Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápíná nuémíawawa Jesús càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali. ²⁵Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuémíawani. Yá núumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiríná yái càì píimaca ìwali? —núumaca irí. ²⁶Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quirápieli irículé —íimaca yái Jesúsca. Iná idécanáami yáapúadaca pan, yá yàaca Judas iríni, yái Simón Iscariote iirica. ²⁷Néese Judas yeedácanacáita iríwa pan yéená isàbéeri, yá Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalículé ichùulíacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníripináca, pía pimànica ráunamáitani — íimaca yái Jesúsca.

²⁸Yáté èerica canáta wéenáquéi yáaliériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni. ²⁹Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús ichùuliaca Judas iwènìanápínaté yàacàsi wamáapuèrica Pascua piná. Aibanái wéená nayúunáida nacái Judas yàacaténá plata catúulécanéeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu plata.

³⁰Iná Judas idécanáami iyáaca iríwa pan yéená isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca iwali.

El nuevo mandamiento

³¹Inaté idécanáami Judas yèepùacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí: —Siúcáise de wenàiwica naicápiná núa cáimiétaquéeri iyúwa, núa asiali Dios néeseérica. Núasáidapíná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise. ³²Càide iyúwa núasáidáanápíná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yáasáidapíná nalíwa cachàinica nacái nuíwitáise, núa asiali Dios néeseérica. Càicatanica Dios imànipíná mesúnamáisiwata. ³³Péemiacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué pírí càide iyúwa núumáanáté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa piacawa núapicha siùca aléera nùacatalépinácawa. ³⁴Nuchùuliacué pía pimàníinápíná áiba wawàsi wàlisàita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa. ³⁵Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáaliacuécawa pìwali nuéwáidacalécuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶Néese Simón Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacalí, ¿alénápinásica piawa? —íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa piacawa núapicha siùca, quéwa áibaalípiná yásí piacawa núami néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁷Yá Pedro íimaca irí:

—iCàmíirita, Nuíwacalí! Núalimáca nùacawa píapicha siùcasíwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píichawalíná, yá cayábaca nuétácawa —íimaca yái Pedroca. ³⁸Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Càimíirita, máinícáiná càulenáca píichani. Péemí cayába, ipíchawáise cawámai

itàaca, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa pialía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús, el camino al Padre

14 ¹Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué píináidaca piwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái. ²Núaniri Dios icapèe iyéerica chènuniré idèniaca imàdánáwa madécaná wenàiwica iyacatáipiná. Canácaalí iyéeri nérétá, yá càmitacué nucàlida pirítáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué piyacatáipiná. ³Nudécanáamicué nùacawa píicha, yá nuchùnìacuéca nacái piyacatáipiná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía núapichawa, yéewacaténácué piyapináca núapicha aléera nùyacataléca. ⁴Pialíacuécawa alénácaalí nùawa. Pialíacué nacáiwa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica piacaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca. ⁵Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáalíawa alénácaalí pìawa. Iná càmita yéewa wáalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàcaténáwa néré —íimaca. ⁶Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái piacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Núalíacawa, nuémíaca nacái macáita báisiiri tàacáisi Dios ìwali. Núacata yái yèerica nacáuca càníiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàcawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái. ⁷Pialíacáinácué nùwali, íná pialíapinácué nacáiwa Núaniri Dios ìwali, yá siúcáisede pialíacuécawa Dios ìwali. Piicácatécué Dios madécaná èeri, íná pialíacuéca ìwali —íimaca yái Jesúsca. ⁸Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casímáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca. ⁹Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa pialíawa cawinácaalí núa? Cawinácaalí wenàiwica yáaliéerica nùwali yáalía nacái Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá núicha numàacáanápinácué piicáca Núaniri Dios. Pidécuéca piicácani. ¹⁰Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuéca pirí càmita nutàaní nunùmálicuíséwa. Néese nutàanica Núaniri Dios inùmálicuíséwa. Càmita nacái numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri irícu, néese Núaniri Dios iyaca nuwàwalicu, yácata imànírira iyúwa iwàwáaná imànica. ¹¹Peebáidacué nùyaca càide

iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalcué píalimá peebáidaca yái númérica pírcué nùyáaná iyúwa Núaniri Dios iyáaná, néese peebáidacué piicáiná yái numànírica cànírita áiba wenàiwica idé imànica. ¹²Péemiácué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànipiná càide iyúwa numàníná. Imànipiná nacái cachàiníri ícha yái numànírica nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa. ¹³Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué Dios ícha nunùmálicuise càide iyúwa nuwàwáaná nuchùliacáinácué pisutáanápíná Dios íchani, yá numànipinácuéca pírwani yéewacaténá núa yái Dios lírica núsáidaca macái wenàiwica írì máiní cachàinica Núaniri Dios íiwitáise. ¹⁴Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué núcha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácuéca pírwani —íimaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí: “Báisícaalcué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùlianá pía. ¹⁶Yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa ibànàanápínácué píri áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisíri tàacáisi iyú Dios ìwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa. ¹⁷Quéwa èeri mìnání càníyéi yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwaliculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càníri nacái náalía ìwali, quéwa píalíacué ìwali iyacáinácué píapicha siùca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa piwàwalicuwa càiripináta icùacaténácué píiwitáise.

¹⁸“Càmita numàacapinácué pía abéerita iyúwa canéeyéi isèená. Nuèpua nùanàaca nùyacaténácué píapicha àniwa. ¹⁹Achúma èeri áibanái èeri mìnání càníyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa picáucàapinácuéca nacáíwa. ²⁰Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, píyacué abédanamata nacái núapicha, nùya nacái piwàwaliculécué. ²¹Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùlianáni, yá nacái imànírica càide iyúwa núumáaná, yácata yáasáidéerica báisíri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca

núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàpináca yàatalé numàacacaténá yáallíca nùwali báisíri iyú”, íimaca walí yái Jesúsca.

22 Néese Judas, (càmírita quéwa Iscariote), íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapiná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapiná píawawa èeri mìnanaí naicácaténá pía? —íimaca irí. 23 Néese Jesús íimaca irí:

—Càmícáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripiná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wàanàpináca wàyacaténá yáapicha. 24 Quéwa, cawinácaalí càmírica cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuéca nucàlidaca pirí, càmírita nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànùerica núa.

25 “Nucàlidacuéca pirí macáita yái tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapicha. 26 Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íichawa, yásí ibànùacué pirí yái Yàacawéeridéeripínacuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúudànápinacué pía nulípiná, yàlèeripínacué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapínacuéca píawa píalíacaténáwa macáita wawàsi ìwali. Yá imàacapínacuéca piwàwalica macáita yái nucàlidéericuéca pirí.

27 “Nùacaalípináwa, yá numàacacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnanaí iyáaná càmíiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa. 28 Nucàlidacué pirí nùanápinacuéwa pícha, néese nuèpùapínacué nùyaca píapicha àniwa. Báisícaalícué cáinináca piicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemiácáinacué nùanápináwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáiná nuícha Núaniri Dios. 29 Nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca pirí.

30 “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinacué déecuíri iyú píapicha, Satanáscáiná yàanàca mesúnamáisíwata, yái ichùulíerica èeri mìnanaí íiwitáise càmíiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawèniadaca íichawa núa. 31 Néese, éwita Satanás càmícáaníta yáalimá imawèniadaca núa, càicáaníta numàacapiná càì imànica, nùasáidacaténá macái èeri mìnanaí irí cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùulianá núa. Pimichàacuéwa. Wàanacuéwa —íimaca walí yái Jesúsca.

La vid verdadera

15 1 Idècunitàacá wàacawa, Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiácué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná

máiníiri cawènica. Núaniri Dios ìyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná. ²Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmfíyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya íicha, macái yàana màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàníyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níái yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha càinácaalí báawéeri ìyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana íicha masacàcaténá yái yàanaca yéewanápiná idèniaca ìyacanáwa cayábéeri manúbéeri nacái. ³Siúcáise de masacàacuéca píiwitáise, Núaniri Dioscáiná idéca imaacaca iwàwawa pibáyawaná íichacué, peebáidacáinácué nutàacái. ⁴Picácué piwènúada píiwitáisewa nuícha yéewanápinácué nùyaca piwàwalicu mamáalàacata. Péemiacué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya íicha. Càita nacái càmitacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná píináidacaalícuéwa nuícha.

⁵“Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalicu, yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinácué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha. ⁶Cawinácaalí càmfírica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúucapiná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyacanéeri àta mísicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái irìculé neemácaténáni.

⁷“Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái piimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numàníinápinácué pirí càinácaalí cayábéeri piwàwéericuéca, yá numànicuéca piríwani. ⁸Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéeri iyú. Càita nacái píasáidapinácuéca nuéwáidacalécuéca pía. ⁹Cáinínácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinínáaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténácué cáinínáca píicáca núa càide iyúwa cáinínáanácué nuicáca pía. ¹⁰Pimànicaalícué iyúwa nuchùulianá pía, yásí cáinínácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinínáaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùulianá núa.

¹¹“Càicuéca núumaca pirí casímáicaténácué piwàwa núapicha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuísíwata. ¹²Nuchùuliacué

cài pimànica: Cáininácué piicáyacawa càide iyúwa cáinináanácuéca nuicáca pía. ¹³Péemiacué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáalfacawa báisíiri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalicuísewa. Càita nacái numàacapiná nucáucawa píichawalínácué cáininácáinácué nuicáca pía. ¹⁴Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténácué piicáyacacawa, yásí nùacawéeyínácuéca pía. ¹⁵Càmitacué quirínama núma pìwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáalíawa ìwali yái íiwacali imànínáca. Néese núumacué pìwali nùacawéeyínácuéca pía nucàlidacáinácué pirí macáita yái Núaniri Dios íimáanáca nulí. ¹⁶Càmitaté peedácué núa píiwacalipináwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipináwa, yá nudéca nuchùuliacuéca pía pimànínápiná cayábéeri, yéewacaténácué nacái yái cayábéerica pimàníiricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéeripinácuéca íicha nunùmálicuise, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná. ¹⁷Iná nuchùuliacué cài pimànica: Cáininácué piicáyacacawa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸Jesús íimacaté walí: “Aibanái èeri mìnanáí càmfíyéí yeebáida nutàacái báawapiná naicácuéca píawa, íná piwàwalicué báawáanáte naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía. ¹⁹Piyacaalícué càide iyúwa èeri mìnanáí iyáanáta, yá cáininácuéca èeri mìnanáí iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri mìnanáí yèewíise, peebáidacaténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué píya càide iyúwa nàyáaná. ²⁰Piwàwalicué yái núuméericatécué pirí: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri íiwacali íichawa’, càité núumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abénaméeyéí nàuwideca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapiná nacái iyúwa péewáidáanácué nía. ²¹Quéwa áibanái càmfíyéí yeebáida nutàacái namànipiná pirí báawéeriwa peebáidacáinácué nutàacái càmicáiná nálía Dios ìwali, yái ibànuèerica núa aléi.

²²“Càmicaalíté nùanáatá nucàlidacaténá wenàiwicanái irí nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalíisetá. Quéwa

siùcáisede canáca yéewaná náimaca càminápinása cabáyawaná nía nùwalíse néemiácáináté núumaca nalí nudéca nùanàaca Dios yàatanáise. ²³Máiníyíei cabáyawanáca níara wenàiwicaca càmiyéica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica iicáca núa, idéca báawaca iicáca núa báawacáináté iicáca Núaniri Dios quéechatécáwa. ²⁴Càmicaalíté numàni nàacuésesemi yái càmirica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa éwita naicácaaníta càì numànica, càicáaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios. ²⁵Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmaliçuíse bàaluité. David íimacaté: ‘Máiní báawacaté naicáca núa éwita canácaaníta ìwalíse báawáanápiná naicáca núa’, càì íimacaté nunùmaliçuíse yái Davidca.

²⁶“Quéwa nudécanáami nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piríwa Espíritu Santo, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica, itàanírira báisíiri iyú, yái Yàacawéeridéericuéca pía. Espíritu Santo yàanàpiná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinácué picàlidaca nuináwaná ìwali. ²⁷Pidécuéca pìyaca núapicha mamáalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siùca nacáide, íná picàlidapínácué nuináwaná ìwali èeri mìnanaí iríwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

16 ¹Jesús íimaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca piríni ipíchaná piwènúadacuéca píiwitáiseewa nuícha isicúata, nadàbacaalípiná nàuwideca namànicuéca pía. ²Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacàalu fícha, càmitacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa. ³Yá namànipinácué pirí báawéeri càmicáiná náalía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái. ⁴Nucàlidacuéca piríni siùcata yéewanápinácué nadàbacaalípiná namànicuéca pirí báawéeri, yásí piwàwalícuéca nudéca nucàlidacuéca piríni”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús íimacaté walí àniwa: “Idàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmitaté nucàlidacué piríni piùwichàanápinácuéwa nulípiná, nùyacáinátécué píapicha. ⁵Quéwa siùcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapicha yái Dios ibànùericaté núa aléi. ¿Cánácué càmita pisutá péemíawa núa siùcade ìwali yái nùanápinácawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casíimáica piwàwa núapicha. ⁶Quéwa, máiní

achúmacuéca piwàwa siùca nucàlidacáinacué piríni. ⁷Quéwa, péemiacué cayába. Cayába cachàiníwanái pirícuéni nuèpùanápínacawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yái Yàacawéeridéeripínacuéca pía, yái Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípínáwa, yá nubànùacuéca piríwani. ⁸Espíritu Santo yàanàapíná, yásí imàacaca èeri mìnanaí náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náalíacawa nacái nudéca nùyaca machacàníri iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápíná namànica nàyacaténá machacàníri iyú. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná cabáyawanéeyéi wenàiwica. ⁹Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacái. ¹⁰Yá Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnanaí náalíacawa nudéca nùyaca machacàníri iyú Dios iicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníri iyú Dios iicá, càmicáinácué piicá núa cháí èeri írìcu. ¹¹Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnanaí náalíacawa nacái Dios yùuwichàidáanápíná níawa càiripínáta. Càipíná náalíacawa Dioscáiná idéca íináidacawa yùuwichàidáanápíná Satanás càiripínáta, yái ichùulièrica èeri mìnanaí ííwítáise.

¹²“Iyaca madécaná nucàlidéeripínacué pirí, quéwacué siùca càmita píalimá píalíaca péemiaca macáita, càinácaalí íimáaná. ¹³Quéwa Espíritu Santo yàanàapíná, yái itàanírìca báisíri iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macái báisíri tàacáisi ìwali, càmicáiná icàlidapíná yàasu wawàsiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri írì. Néese Espíritu Santo imàacapínacué píalíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èeriwa. ¹⁴Espíritu Santo imàacapíná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwítáise, icàlidacáinácué pirí nutàacái péemiaténacué càinácaalí íimáaná. ¹⁵Macáita yái Núaniri Dios idènièrica nudèniata nacái yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapínacué piríwa nutàacái, imàacacué nacái píalíaca péemiacani, càinácaalí íimáaná.

¹⁶“Achúmáanataacá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinacué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷Néeseté abenaméeyéi wéenanái wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica íimáaná yái tàacáisica? Idéca íimaca walí achúmáanataàcá càmfínápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yèepùà waicápináca àniwani, yàacáinásacáwa Yáaniri Dios yàataléwa. ¹⁸¿Càinásica íimáaná yái tàacáisica ‘achúmáanataàcá’? Càmita wáalíawa càinácaalí ìwali itàani —náimaca.

¹⁹Néese Jesús yáalíacawa wawàwaca wasutáca wéemíawa ìwalini. Yá íimaca walí:

—Nudéca númacuécá pirí achúmáanataàcá càmitacué piicápiná núawa, néese cué mesúnamáita piicápinácué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemíawa píawáaca ìwali yái tàacáisica? ²⁰Péemíacué cayábani. Achúmáanataàcá pícháanípinácuéca, yá achúmapinácuéca piwàwa nanúacaalí núawa, quéwa áibanái èeri mìnanaí càmfíyeyí yeebáida nutàacái, casímáipináca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa maléenaí èeri nuétácái ìwalíse, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácái ìwaliwa. ²¹Péemíacué comparación: Achúmaca inanái iwàwa ùusu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa ùuwichàacáináwa cáiwíri iyú, quéwa idécanáami asáica uiri, yásí uimáichaca yái cáiwírira, máinícáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri. ²²Càita nacái siúcade achúmacuécá piwàwa. Quéwa nuèpùapinácawa nuicácuéca píá àniwa, yásí máinícué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripiná achúmaca imànicuécá piwàwa àniwa.

²³“Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemíawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapinácué píawa. Péemíacué cayába, Núaniri Dios imànipinácué piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuécá imànínápiná pirí, pisutácaalícué Dios íicha nunùmálicuise càide iyúwa nuwàwáaná. ²⁴Càmítacá pisutácué Núaniri Dios íicha nunùmálicuise imànínápinácué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios íicha nunùmálicuise imànínápiná pirí cayábéeri, yásí imànicuécá piríwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténácué casímáica piwàwa manuísíwata —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵Jesús íimacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuécá píá càulenéeri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàani pirí comparación iyú. Néese nutàanípinácué pirí amaléeri iyú Núaniri Dios ìwaliwa, píalíacaténácué péemíaca ráunamáitani, càinácaalí íimáaná. ²⁶Néenialípiná pisutápinácué Dios íicha nunùmálicuise imànínápinácué

pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípínacué. ²⁷Cáininácáiná Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípínacué. Cáininácuéca Dios iicáca pía cáininácáinácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanàacaté Dios yàatanáise. ²⁸Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanàacaténá aléi èeri iriculé. Siùcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

²⁹Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siùca pitàaníca pìyaca amaléeri iyú, càmita picàlida pìyaca càulenéeri comparación. ³⁰Siùca wáalíacawa pialíacawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemiawa pía pialíacáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalicuísewa pialíacáináwa wáiwitáise ìwali. Iná weebáidaca pìanàacaté Dios yàatanáise —wáimaca irí. ³¹Néese Jesús ímaca nalí:

—Piyúunáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íméeri iyú macái piwàwalicuísewa, quéwa càmitàcáwa cachànicué píiwitáise nùwali. ³²Mesúnamáisiwatacué pipìacuécawa picàlìliacawa nuícha, yá pimàacapínacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máiní abéerisiwa núa, Núaniricáiná ìyaca núapicha. ³³Nucàlidacuéca pirí macáita yái tàacáisica yéewacaténacué matuíbanáica pía peebáidacáinácué nutàacái. Chái èeri irìcu piùwichàapínacawa, quéwa pichàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníri, yái ichùulièrica èeri mìnanáí íiwitáise namànínápiná nabáyawanáwa, íná yéewacué pialimápiná pimawèniadaca píichawa Satanás nacái —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús ora por sus discípulos

17 ¹Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá ímaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwaná yàanàaca. Pimàaca èeri mìnanáí náalíacawa cachàinica nuíwítáise, núa Piirica, yéewanápiná numàaca nacái náalíacawa cachàinica píiwítáise. ²Pidéca pimàacaca nulí píiwítáisewa nucùanápiná èeri mìnanáí canánama, nùacaténá nacáuca càmfíri imáalàawa, níái pièyéica nulí nùasunápiná, núa Piirica. ³Nadèniápiná nacáucawa càmfíri imáalàawa níái yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisírica, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri iriculé.

⁴“Nudéca nùasáidaca nalí cachàinica píiwítáise cháì èeri irìcu, íná nudéca numáaláidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùulianá

numànica. ⁵Iná Núaniri siùcade pimàaca cáimiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapicha bàaluitésíwa èeri píchawáise.

⁶“Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri mìnaná yèewíise piàcaténá nulí nía nùsunáipiná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa píyáaná. Quéechatécáwa písunáica nía, yá pidéca píaca nulí nía nùsunáipiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùullianá nía. ⁷Siùca náalíacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú nía, nudéca numànicani pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí. ⁸Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náalíacawa báisíiri iyúcani nùanàacaté píatanáise. Neebáida nacái píbanùanaté núa.

⁹“Nusutáca nalí pícha manuísíwata. Càmita nusutá pícha áibanái èeri mìnaná iripiná càmiyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca pícha nalí níái pièyéica nulí písunáicáiná nía. ¹⁰Macáita níái nùsunáica níacata písunái nacái. Macáita níái písunáica níacata nùsunái nacái. Nàyacáiná machacàníiri iyú, íná náasáidaca cachàinica nuíwitáise.

¹¹“Siúcáade càmita nuyamáawa cháí èeri irícu, quéwa nayamáapínacawa cháí èeri irícu, idècunitàacá nùyaca píapicha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, pícuà nía píripínáwa pichàini iyúwa neebáidáanápiná mamáalàacata pitàacái, níái pièyéica nulí nùsunáipiná, yéewacaténá abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwitáise píapicha. ¹²Idècunitàacá nùyaca náapicha cháí èeri irícu, yá nucùacaté nía píripíná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùsunáipiná. Canácata néená yúuquéeriwa nuícha, abéerita meedá yáara yúuquéericatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapínacawa iyúwa profetanái itànàanaté tàacáisi ìwali pinùmalícuíse bàaluité.

¹³“Siúcáade nùacawa píatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, yá nusutáca pícha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casímáiná nuwàwa. ¹⁴Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnaná iicáca nía càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnaná iyáaná, càide iyúwa núa nacái càmiíná nùya càide iyúwa èeri mìnaná iyáaná. ¹⁵Càmita nusutá pícha píteenápiná nía èeri íicha, néese nusutáca pícha pícuánápiná nía Satanás íicha yái báawéerica. ¹⁶Càide iyúwa càmiíná nùya èeri mìnaná íiwitáise ìwali, càita nacái níái yeebáidéeyéica nutàacái càmiíyéita nacái ìya èeri mìnaná íiwitáise ìwali. ¹⁷Masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá píri càide iyúwa píwàwáaná. Báisíiri

tàacáisica yái pitàacáica. ¹⁸Càide iyúwa pibànùanaté núa èeri mìnanaí yèewiré, càita nacái nubànùaca níai nùasunáicawa èeri mìnanaí yèewiré càimíyéica yeebáida nutàacái. ¹⁹Yá siúcáade numàacapínaca nucáucawa náichawalíná numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirípiná càide iyúwa piwàwáaná.

²⁰“Càmita nusutáca pícha abéta nalí níai yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca pícha nacái áibanái irípiná yeebáidéeyéipíná nutàacái áibaalípiná néemíacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni. ²¹Núaniri, nusutáca pícha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísíwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa piyáaná núapicha, nùyáaná nacái píapicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnanaí neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi. ²²Pidéca pimàacaca núasáidaca nalí cháí èeri irícu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. ²³Nùyaca nawàwalicu, pía nacái iyaca nuwàwalicu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísíwata, yéewanápiná èeri mìnanaí càimíyéi yeebáida nutàacái náalíacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náalíacawa cáinináca piicáca níai nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

²⁴“Núaniri, pidéca píaca nulí nía nùasunáipíná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéeri iyú nùyacaalípiná píapicha chènuniré, cáininácáinaté piicáca núa bàaluitésíwa èeri ipíchawáise. ²⁵Pía, Núaniri mabáyawanéeri, áibanái èeri mìnanaí càimíyéi yeebáida nutàacái càmita náalía píwali, quéwa núalíaca píwali. Níai nacái nùasunáica náalíacawa pibànùacaté núa aléi. ²⁶Nudéca numàacaca náalíacawa píiwitáise íwali. Yá numàacapíná mamáalàacata náalíaca píwali càiripínáta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalicu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íichawa.

Arrestan a Jesús

18 ¹Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios íicha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abéemàalé únibàa

íicha, íipidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlimaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca. ²Judas, yái yèericatéwa wáicha itecaténá Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yáaliacawa ìwali yái bànacaléca, Jesús iyacáináté néeni wáapicha madécaná yàawiría, wía yéewáidacaléca. ³Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanánái, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináiwa Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisàiwá. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali. ⁴Quéwa Jesús yáaliacawa càinacaalí namàníinápináté irí, iná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemiawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca yái Jesúsca. ⁵Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaqueí —íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha. ⁶Ideté Jesús íimaca: “Núaqueí”, yáta cáaluca nía Jesús íicha, yá néerúacawa íicha, yá náuwàacawa cáli íinatalé nacalùniwa. ⁷Néese Jesús isutáca yéemiawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí. ⁸Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaqueí. Picutácáinacué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níái núapichéeyéica —íimaca yái Jesúsca.

⁹Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanáté: “Núaniri, níái pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquéeriwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáináté icùaca wía yùuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca. ¹⁰Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu irìcuísewa, yáalimáidaca ipéliacatatá quéwa isasàacáita meedá asìali yùuwi yéewápuwáiséechúa yái íipidenéerica Malco, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca. ¹¹Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Píiyàa piasu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹²Néeseté níái úwinái, náiwacali yáapichawa, nía nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa

icáapi. ¹³Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuíricani yái Anásca. Néenialíté sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca. ¹⁴Yái Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábaanápínaté cachàiníwanái nalíni abéeri asialí yéetácaalípínátéwa macái wenàiwica íichawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judíonái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capíi ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacaliná yáalía iicáca núa. ¹⁶Pedro ibàlùacawa bàacháwáiséeri inùma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécaténá Pedro núapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawási inanái íicha icuèchúaca capíi inùma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa. ¹⁷Néese usutáca uémiawa Pedro: —¿Píasica nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸Néese casualnicaté nàwali níái sacerdote yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, íná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹Idècunitàacá Pedro iyaca bàacháwáise manuírí capíi íicha, yá capíi irìcu sacerdote íiwacaliná idàbacaté isutáca yéemiawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemiawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica. ²⁰Jesús íimaca irí:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéeri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judíonái yéewáidacàalu irìcu, templo irìcu nacái, aléde nàwacáidáyacatalécawa macái judíoca. ²¹¿Cáná pisutá péemiawa núa? Pìa pisutáca péemiawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalíté ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca. ²²Idécanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús irí:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná irí —íimaca. ²³Jesús íimaca irí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàani. Quéwa càmicaalí nutàani báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

24 Néese Anás ichùuliaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

25 Idècunitàacá Pedro ibàlùaníca yàanabàca ìyaca, yá áibanái ìyéeyéica néeni nasutáca néemìawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca?
—náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmíirita núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

26 Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yái asiali Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemìawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéericaté Jesús yáapicha bànacalé inàlimaná néeni? —íimaca. 27 Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

28 Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, íná càmita nawàlùawa gobernador càmiiri judío icapèe iriculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios íicha ìwalíise yái nawàlùanácawa càmiiri judío icapèe iriculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá nía, casacàacaalí Dios íicáca nía yáté èrica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí. 29 Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íichawa itàanícáténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinacué ibáyawaná pirí yái asialica? —íimaca. 30 Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca. 31 Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa pìawirináimi íiwitáise íimáaná —íimaca yái Pilatoca. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

32 Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanáté ìwaliwa nanúanápínáténi cruz ìwali, níái càmiíyéica judío. 33 Pilato yèepùà iwàlùacawa icapèe manuírí iriculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca. ³⁴Jesús íimaca írí:

—¿Pisutásica péemiawa núa pínáidacáináwa pisutáanápíná péemiá núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemiawa núa áibanái icàlidacáiná piríni? —íimaca yái Jesúsca. ³⁵Pilato íimaca írí àniwa:

—iNúa càmfírira judío! Péenánái judíonái, núa nacái sacerdote íiwacanáiná nadéca natéca pía nùatalé nacháawàacatená piináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pimànica? —íimaca. ³⁶Néese Jesús íimaca írí:

—Càmita nucùa wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icùaná yàasu wenàiwicawa cháí èeri írìcu. Nucùacaalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudèniaca nùasu úwináiwatá imàníiyéipíná úwi ipíchaná nùuwidenái fíbàaca núa presoíri iyú natécaténá núa judío íiwacanáiná yàatalétá. Quéwa càmita nucùa nùasunáíwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —íimaca yái Jesúsca. ³⁷Néese Pilato isutáca yéemiawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —íimaca. Néese Jesús íimaca.

—Báísíta, núaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacatená nalí báisiiri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica yáalíacawa báisiiri tàacáisi ìwali, néemiaca cayába nucàlidáanáca nalíni —íimaca yái Jesúsca. ³⁸Néese Pilato íimaca Jesús írí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínácaalíni, yái píiméerica ìwali báisiiricaca tàacáisica —íimaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càì isutáca yéemiawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íichawa àniwa itàanícatená judíonái yáapicha. Íimaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná yái asialica. ³⁹Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise iyáaná, nuwasàapínacué piríwa abéeri presoíri Pascua yàasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —íimaca yái Pilatoca. ⁴⁰Néese macáita néemíaníca:

—iCàmíirita! iPiwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíaníca. Yái Barrabásca abéeri presoíri imàníiricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno íipunita.

19 ¹Néeseté Pilato ichùuliaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiniiri cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa íicha. ²Néese úwinái

namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali nacuèrinásàiri naicácáténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quíiréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácáténásatáni. ³Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanùbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná, quéwa naicáanicáita iquíniná meedá, càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca irí:

—iCasíimái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica!
—náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

⁴Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanicáténá judíonái irí. Yá íimaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca píataléni, yéewacáténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁵Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná íiwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quíiréeri nacái. Yá Pilato íimaca nalí:

—iPiicácuéni, yácata yái asialica! —íimaca.

⁶Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíanicawa. Náimaca:

—iPinúacuéni! iPitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Néese Pilato íimaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca. ⁷Níái judíoca náimaca:

—Wadèniaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa íiméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios Iiricasani —náimaca.

⁸Néese idécanáami Pilato yéemiaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani. ⁹Yèepùa iwàlùacawa icapèe manuírí irículéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Sísíeeríiná pía? —íimaca. Quéwa Jesús càmfíirita itàaní. ¹⁰Néese Pilato íimaca irí:

—¿Cána càmita pitàaní nulí? Píalíacawa núalimá nuchùuliaca natàtàaca pía cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunícawa càmicaalí piwàwa péetácawa —íimaca.

¹¹Néese Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica ibànuèricaté

núa presoíri iyú piatalé, máini yáwanái ibáyawaná pícha —íimaca yái Jesúsca.

¹²Yáta Pilato icutáca càinápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèpunícawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanícawa:

—iPimàacacaalí yèpunícawa yái asialica, néese càmita quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisíwa icuèrica macái cáli imanùbaca! iCawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

¹³Néese, idécanáami Pilato yéemlàca nataàcái, yá ichùuliaca úwinái natéénápiná Jesús caplí irìcuíse. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi íinatawa yéemàacataléca wenàiwica iináwaná, ípidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí ípidenácatalé íba sàabadanaméeyéi. ¹⁴Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judíonái nachùnìaca yàacàsi nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato íimaca judíonái irí:

—iPiicácué yái picuèrináca! —íimaca. ¹⁵Quéwa néemíanícawa:

—iPinúacuéni! iPinúacuéni! iPitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato íimaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—iCanáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

¹⁶Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

¹⁷Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàaca néré ípidenácatalé La Calavera íimáanáca “íiwitasi yáapimi iyacatalé” (áibaalí ípidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú). ¹⁸Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abémàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí. ¹⁹Pilato gobernador ichùuliacaté nachanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi íimaca: “Jesús, Nazaret iyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.” ²⁰Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén iyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté máisiba tàacáisi iyúni:

hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái. ²¹Ináté judíonái yàasu sacerdote íwacanáiná nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulièrica natànàaca ímérica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulia natànàaca áibata àniwa. Pichùulia càì natànàanápíná: ‘Yái ímérica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùuliaca natànàanápínáni —náimaca. ²²Quéwa Pilato ímaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanácani —íimaca.

²³Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càmiiri isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéri chènuníse àta cáliaculénama. ²⁴Iná úwinái náimaca nalíwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápíná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalínápíná wáalíacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripíná wáichani —náimaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Jesús inùmalicuíse bàaluité. Càité íimaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalínápíná nacái, càinácaalí néená yeedéeripíná iríwani”, càì profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmalicuíse. Càité namànica níái úwináica.

²⁵Jesús yátúta ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúta nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena iyaca náapicha nacái. ²⁶Jesús iicáca yátúawa ibàluèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús íimaca yátúta iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa piiriwa —íimaca yái Jesúsca. ²⁷Néese Jesús íimaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nucúacaté úa nuénánái yáapichawa nucapèericuwa idécanáamité Jesús yéetácawa.

Muerte de Jesús

²⁸Néeseté Jesús yáalíacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá imànica, íná Jesús íimaca:

—Macàlaca nuwàwa —íimaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái bàaluité.

²⁹Uyaca néeni catúa ipuniéchúawa uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacúaca

wáluma nacáiri isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalicu, yáí hisopo sitùa nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inùma írí, yéewacaténá ibèrùacani. ³⁰Yá Jesús ibèrùaca achúmanamata íisapiacaténá inùmawa iyú yáí uva ituníca càaméeri iiracaná, yéewacaténá itàníca cachàiníiri iyú. Néese Jesús íimaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá numànica —íimaca yáí Jesúsca. Néese icùadaca íiuitawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judiónái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judiónái càmitaté nawàwa yéetéeyéimiwa ichéecami ichanàacawa cruz ìwali nàasu sábadò irìcu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máiníirica iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa íipidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato íicha wawàsi ichùulianápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz ìwali néetácaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz íicha. ³²Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yáí idàbàanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yáí áiba natàtèerica mawiénita Jesús írí. ³³Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, íná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

³⁴Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Yáta íiranámi imusúacawa icháuná irìcuíse úni nacáiri yèewi. ³⁵Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácáinaté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni. Núalíacawa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni, peebáidacaténácué nacái Jesús itàacái. ³⁶Namànicaté macáita Jesús írí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inùmalicuíse Mesías ìwali, yáí judío icuèrinápiná Dios ibànueripinacaté nalí. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios íimacaté: “Picácué pimalàa yáapi, yáí oveja wàlisàica pinuéricuéca Pascua yàasuná culto piná”, íimacaté yáí Diosca. ³⁷Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuíse Mesías ìwali. Profeta íimacaté: “Naicáidapiná írí, yáí asíali nasutèericaté”, càité itànàaca yáí profetamica.

Jesús es sepultado

³⁸Néesetécáwa José, abéeri Arimatea ìyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato íicha Jesús iinámi. Yáí

Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéri iyúta quéechacáwa cáalucáináté José judío íwacanáiná ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, íná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha. ³⁹Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itàanicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèníiri isàni, yèewiàdéericaté pucháiba pumèniyéi isàni íwítáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba. ⁴⁰Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepùacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèníiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judiónái imàniiná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàliaca nía. ⁴¹Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi iyaca wàlisài càliculii canácáwa nabàlièri yéetéerimiwa néré. Yái càliculiiica áibanái fíccaté dúli ibàlài irícu yéewanápiná càliculiicani, capii imàdàaná nacáiri. ⁴²Naliadaca Jesús iinámi càliculii irículé mawiénicáiná cruz iríni yái càliculiiica, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadó judiónái iyamáidacatáicawa.

La resurrección de Jesús

20 ¹Mapisáisiwata domingo irícu, María Magdalena ùacatéwa càliculii néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba ibàlùericawa méetàucuta càliculii inùma ícha, yái íba nabàlianáca càliculii inùma. Yái càliculiiica áibanái fíccaté dúli ibàlài irícu yéewanápiná càliculiicani, capii imàdàaná nacáiri. ²Néeseté upiacawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—iNadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculii irícuíse, yá càmita wáalíawa alénacaalí náucani! —úumaca.

³Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculii nérépiná. ⁴Wía asianái wapiacawa pucháibanamata. Nupiacawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculii néré. ⁵Yá núawia nuicáidaca càliculii irículé, yái càliculii náiquéericaté dúli ibàlài irícu iyúwa capii imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepùanacaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùacawa càliculii irículé. ⁶Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculii imàdàaná irículé. Pedro nacái iicáca yái ibàlemica. ⁷Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íwítami. Méetàucuta iríawa áiba wáluma ícha ituwièriwa cayába. ⁸Néese núa Juan, yái idàbàanéerica yàanàaca càliculii néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá

nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi íicha. ⁹Càmícáináte wáalía wéemiaca cayába quéechatécáwa càinácaalté Dios itàacái íimáaná íiméericaté iwali iwàwacutáanápínaté Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha. ¹⁰Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèpùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdàaná iriculé. ¹²Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi irìacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàbàlimi néeni. ¹³Níái ángelca náimaca ulí:
—Néeni, ¿cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháanica —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénácaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

¹⁴Udècanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsca. ¹⁵Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháanica. ¿Cawiná picutá? —íimaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bànacalé inàlìmaná càliculli ìyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itècani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénácaalí pirìadani, nutécáténáni —úumaca irí. Yá uwènúacawa íicha àniwa. ¹⁶Néese Jesús íimaca ulí:

—iMaría! —íimaca ulí. Yá uèpùa uwènúa uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—iRaboni! —úumaca irí (íimáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ulíacawa unùmáawawa Jesús irí, uíbàaca yàbàli iwali ùacaténá icàaluíná, càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná. ¹⁷Quéwa Jesús íimaca ulí:

—iPíca píibàa nùwali!, iwàwacutácáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Pìawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —íimaca yái Jesúsca. ¹⁸Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—iWáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwataacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

19 Néeseté idécanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capii irícu. Yá wabàliacaté macái capii inùma llave iyú cáalucáiná wía ipíchaná judío íiwacanáiná nanúaca wía nacái. Yáta Jesús ìyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

20 Idécanáami càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlàirícu nacáíwa ùlibàna yáami. Yá casíimáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacalicaní. 21 Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapínacué píawa pimànicaténacué càide iyúwa nuchùulianá —íimaca walí yái Jesúsca.

22 Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadènianápiná wacáucawa wàlisàíwa. Yá íimaca walí:

—Peedacué núicha Espíritu Santo, icuèripínacué píiwitáise. 23 Aibanái iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué núiwitáisewa picàlidáanápinacué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. Quéwa cawinácaalí cà míiyéica iwènúada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué núiwitáisewa picàlidáanápinacué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha —íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

24 Tomás áibaalí íipidenéri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmitaté ìya wáapicha Jesús yàanàcaalíté wèewiré.

25 Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yáamica, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami irícu, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlàì icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmitàacá nualimá nuebáidaca cáucani —íimaca.

26 Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capii irícu. Tomás ìyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàliacáanítaté capii inùma llave iyú, macái capii inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca. ²⁷Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná irìcu útuwi yáamica, yá piicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlài icháuná irìcu, ùlibàna yáamica. Picá pínáidawa mamáalàacata càide iyúwa wenàiwica càimíiri yeebáida, néese ipeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi íicha! —íimaca yái Jesúsca. ²⁸Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—iNuíwacali, piacata Nucuèriná Dios! —íimaca yái Tomásca. ²⁹Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casíimáipináca áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita càmfíyécáaníta iicá núa —íimaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

³⁰Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháí cuyàluta irìcu. ³¹Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacatenácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèricaté walí, Dios Iiricani, yéewanápinácué pidèniaca picáucawa càimíiri imáalàawa chènuniré, piacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

21 ¹Néesetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalisaniná néeni, áibaalí íipidenéeri Tiberias icalisaniná. Càité imànica: ²Siete wamanùbaca wía iyéeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí íipidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná iyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacalé pucháiba. ³Yá Simón Pedro íimaca walí:

—Nùacá nuíbàaca cubái —íimaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáywa piápicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlucawa barca irìculé. Yá máadáiní wacamáaca wèepunicawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica. ⁴Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irìcu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmitaté wáalí waicácani. ⁵Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Iimaca walí:

—iNéenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —íimaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

(Juan 21.8)

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí. ⁶Néese Jesús íimaca walí:

—Piúcacué piasu chinchorrowa yéewápuwáise barca íicha, yásí piíbàacuéca nía —íimaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùulianá wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wàasu chinchorrowa úni yáacuise manùbacáiná níai cubáica iyéeyéica irícu. ⁷Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—iYácata báisi Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yéemiacanacáita Wáiwacalicaní, yá ìwalica ibàlewa iwataacáináte íichawani idècunitàacá íibaidaca. Yá Simón Pedro ipisiacawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina íinatalépiná yàanàcaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná. ⁸Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàca càina néré barca irícu. Yá wawatàidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máini déeculé wía càina íicha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina íicha weedácaalíte níai cubáica. ⁹Wamusúacanáamiwa barca irícuise, yá waicáca abéeri cubái iriadéeri quichái imení íinata pan yáapicha. ¹⁰Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níai cubáica píibèeyéica —íimaca yái Jesúsca.

¹¹Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca irículé, yá iwataidaca chinchorro càina íinatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdà chinchorro. ¹²Néese Jesús íimaca walí:

—Aqualé, piacué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemiawa cawinácaalíni wáaliacáináwa Wáiwacalícani. ¹³Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùà nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níái oveja púubanaméeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶Néese Jesús isutáca yéemiawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùà nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùà nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca. ¹⁷Néese Jesús isutáca yéemiawa àniwani máisiba yàawiríanápiná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemiawani máisiba yàawiría cáinináaná íicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, pialíacawa macáita ìwali. Pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipira iyáapináwa. ¹⁸Péemìa cayába. Bàaluté ùculiiricaalíté pía, yáté piwalica pibàlewa, yá piacatéwa àta alénacaalíté piwàwa piacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca pianawa, yá áibanái nadacùapiná piwaliabàa, yá natépiná píawa càmicatalé piwàwa piacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹Jesús icàlidaca Pedro iríni wéemìacaténá Pedro yéetáanápínátéwa cruz ìwali, yáasáidacaténá èeri mìnanáí irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetácaalípinátéwa Jesús ìwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—iPìawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca íinataléwa, yá iicáca nùacawa náamíisewa, núa Juanca. Núacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Núacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíte wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; núacata yái isutéericaté yéemíawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripináca piùwidenái náibàacaténá píá?” núumacaté Jesús irí. ²¹Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asialica? ¿Càinácaalí iyáanápíná? —íimaca yái Pedroca. ²²Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càmfínápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita càí íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, càité íimaca yái Jesúsca.

²⁴Núacata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànàacuéca píriní. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíiri iyúni.

²⁵Jesús imànicaté manùba càmfíiri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníiricatá, yá cuyàluta napuniádaca macái cháí èeritá.